

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KRASNOBRÓD NA LATA 2021 - 2025 /PROJEKT/

[Podtytuł dokumentu]

Streszczenie

Materiał merytoryczny przygotowany na podstawie analizy problemów społecznych w gminie Krasnobród w okresie 2017 – do III kwartału 2020 roku, przez Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krasnobrodzie

Bożena Oźga
biuro@mgops.krasnobrod.pl

WSTĘP

Polityka społeczna to działalność państwa, samorządu i organizacji pozarządowych zmierzająca do kształtowania bytu ludności, prorozwojowych struktur społecznych oraz stosunków społecznych opartych na zasadach solidarności, zmierzająca do zaspokojenia potrzeb społecznych na dostępnym poziomie. W dobie globalnych zagrożeń jakimi są: bezrobocie, ubóstwo, wykluczenie społeczne, przed polityką społeczną stawiane są coraz trudniejsze i bardziej złożone zadania. W celu skutecznego rozwiązywania narastających problemów społecznych niezbędne jest kreowanie polityki społecznej w oparciu o planowanie i zarządzanie strategiczne. Podstawowymi dokumentami planistycznymi w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym są gminne i powiatowe strategie rozwiązywania problemów społecznych, które w założeniu mają doprowadzić do rozwiązywania kluczowych problemów na określonym terytorium. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krasnobród na lata 2021-2025* zwana dalej *Strategią* jest przedstawioną w formie dokumentu koncepcją działań zmierzających do utworzenia trwałego systemu rozpoznawania zagrożeń społecznych oraz optymalnych sposobów reagowania w celu zapobiegania negatywnym zjawiskom i minimalizowania ich skutków dla społeczności gminy z uwzględnieniem zasady partycypacji społecznej. Integralną częścią *Strategii* jest program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy, wyartykułowany w zapisach bezpośrednio odnoszących się do obszaru bezrobocia. *Strategia* zawiera diagnozę obszarów problemowych, analizę SWOT, misję, wizję przyszłości, cele strategiczne i operacyjne. Określa główne zadania i kierunki działań, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia zaplanowanych rezultatów. Aby *Strategia* nie stała się dokumentem statycznym zaplanowano sposób jej wdrażania, monitorowania oraz aktualizacji. W celu ułatwienia nadzoru i kontroli nad realizacją *Strategii* zawarto w niej wskaźniki realizacji działań pozwalające określać poziom osiągnięcia celów zdefiniowanych w fazie programowania.

Cele *Strategii* są spójne z celami i priorytetami zawartymi w innych dokumentach programowych i strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Ścisła korelacja z tymi dokumentami stanowi gwarancję, że cele zawarte w *Strategii* znajdą się w głównym nurcie działań podejmowanych przez samorząd gminy, powiatu i województwa.

1. ZAŁOŻENIA STRATEGII

1.1. PODSTAWY PRAWNE

Realizacja polityki społecznej w zakresie problematyki pomocy społecznej jest jednym z podstawowych zadań samorządu lokalnego. Podstawą prawną tworzenia *Strategii* jest ustawa o pomocy społecznej z dnia z dnia 12 marca 2004 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) nakładająca na gminę Krasnobród obowiązek opracowania dokumentu. Przepisy ustawy o pomocy społecznej formułują zakres przedmiotowy zawartości dokumentu *Strategii*, który zgodnie z art. 16 b powinien zawierać w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej,
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym *Strategią*,

3) określenie:

- a) celów strategicznych projektowanych zmian,
- b) kierunków niezbędnych działań,
- c) sposobu realizacji *Strategii* oraz jej ram finansowych,
- d) wskaźników realizacji działań.

Ponadto ustawa nakłada na gminę obowiązek ujęcia w *Strategii* programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wspierania osób niepełnosprawnych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

1.2. ZGODNOŚĆ STRATEGII Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI POSZCZEGÓLNYCH SZCZEBLI

Kształtowanie polityki społecznej gminy Krasnobród determinują uwarunkowania lokalne, regionalne, krajowe i europejskie. Cele opracowanej *Strategii* są zgodne z najważniejszymi dokumentami strategicznymi na poszczególnych poziomach programowania.

1.2.1. Poziom lokalny

W trakcie opracowywania dokumentu szczególnie ważne było zapewnienie spójności ze *Strategią Rozwoju Ponadlokalnego Zielone Serce Roztocza 2021-2030*. Dokument kieruje przestrzeń miasta i gminy by była nie tylko atrakcyjnym terenem do inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej, ale jednocześnie obszarem o wysokiej jakości życia, w którym mieszkańcy mogą zaspokajać różnorodne potrzeby społeczne i zawodowe, aby mieszkać w przyjaznym otoczeniu, dostosowanym do współczesnych wymogów i standardów.

1.2.2. Poziom regionalny

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 roku) jest najważniejszym dokumentem programowym, który określa wizję oraz cele i kierunki rozwoju województwa lubelskiego. Celem strategicznym, który wytycza regionalne kierunki kształtowania polityki społecznej jest: Cel operacyjny: 4.2. Wspieranie włączenia społecznego. Wysokie zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym stanowi istotną barierę ograniczającą rozwój nowoczesnego społeczeństwa w regionie. Niezbędna jest zatem aktywizacja społeczna i zawodowa osób marginalizowanych, poprawa dostępu i wzrost jakości usług publicznych, rozwój ekonomii społecznej oraz współpraca i integracja działań na rzecz zwiększenia partycypacji społecznej.

Obszary tematyczne oraz cele zawarte w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krasnobród na lata 2021 – 2025* oraz w projekcie *Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego* są w dużej mierze zbieżne. Wynika to ze specyfiki regionalnych potrzeb społecznych. Realizacja celów zawartych w dokumentach strategicznych przyczyni się do racjonalizacji wydatków publicznych i pełniejszego wykorzystania zasobów ludzkich, zwiększenia partycypacji społecznej, poprawy jakości życia, spadku liczby osób zagrożonych ubóstwem i

wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenia się dysproporcji w zakresie dostępu do usług publicznych, w tym również usług wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Wojewódzki Program na Rzecz Osób Starszych na lata 2021 – 2025 -Zmiany demograficzne i społeczne zachodzące obecnie w Polsce i wynikające z nich zjawiska – wzrastająca liczba osób starszych oraz niska dzietność – stanowią wyzwanie dla samorządów i skłaniają do projektowania kierunków działań skierowanych na coraz bardziej liczną i aktywną grupę osób starszych. Odpowiedzią na te zmiany zachodzące również na Lubelszczyźnie jest Wojewódzki Program na Rzecz Osób Starszych na lata 2021 – 2025. Opracowany on został przez Zespół powołany Zarządzeniem Dyrektora Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie. Działania zmierzające do poprawy jakości życia osób starszych zajmują szczególne miejsce w polityce społecznej Samorządu Województwa Lubelskiego. Głównym celem Wojewódzkiego Programu na Rzecz Osób Starszych jest poprawa jakości życia i funkcjonowania osób starszych oraz rozwój działań na rzecz integracji międzypokoleniowej i udziału osób starszych w życiu społecznym i zawodowym. Program jest kontynuacją Wojewódzkiego Programu na Rzecz Osób Starszych na lata 2016 – 2020. Program realizuje cele i kierunki zawarte w obszarze „Starzejące się społeczeństwo” Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021 – 2030.

Swoim zakresem obejmuje on pięć obszarów problemowych: zdrowie i profilaktyka, system wsparcia – infrastruktura i usługi społeczne, aktywność i udział w życiu społecznym osób starszych, aktywność zawodowa osób 50+ oraz bezpieczeństwo. W ramach wyżej wymienionych obszarów zostały wyznaczone cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań. Program ma charakter interdyscyplinarny, a jego wdrażanie wymaga współpracy administracji rządowej i samorządowej oraz wielu partnerów społecznych tj.: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, instytucji naukowych, instytucji oświaty, kultury i edukacji, jednostek służby zdrowia, organizacji pozarządowych, a także podmiotów zajmujących się aktywizacją zawodową i społeczną osób starszych. Analiza informacji uzyskanych od instytucji i organizacji zaangażowanych w realizację poprzedniej edycji Wojewódzkiego Programu na Rzecz Osób Starszych na lata 2016 – 2020 pozwala stwierdzić, iż działania realizowane w ramach Programu przynoszą systematyczne, pozytywne efekty społeczne. Na terenie województwa lubelskiego istnieje duży potencjał podmiotów życia społecznego, które w możliwie szerokim zakresie angażują własne zasoby kadrowe i finansowe w kierunku rozwiązywania problemów społecznych i polepszenia sytuacji osób starszych. Rezultaty działań wpisanych do Programu wskazują, że podstawowym wyzwaniem dla polityki społecznej skierowanej do osób starszych będzie kontynuowanie kierunków działań, których zasadniczą funkcją jest wzmocnienie udziału osób starszych Wojewódzki Program na Rzecz Osób Starszych na lata 2021 – 2025 w życiu społeczności lokalnej poprzez rozwój form wsparcia społecznego obejmującego m.in. obszary: zdrowie, czas wolny, edukację, opiekę (organizacja dziennych form opieki), mieszkalnictwo, bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania. Prowadzenie aktywnego i zdrowego stylu życia w znacznym stopniu wpływa na stan zdrowia oraz wydłużenie się samodzielności osób starszych. Szczególną grupą seniorów są osoby niesamodzielne, wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Jednym ze sposobów na zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych w środowisku lokalnym oraz stopniowe ograniczanie opieki instytucjonalnej jest ich instytucjonalizacja. Rozwój

usług środowiskowych w miejscu zamieszkania powinien uwzględniać potrzeby odbiorców oraz ich podmiotowość i niezależność. Szczególne znaczenie mają działania poprawiające dostępność przestrzeni, dóbr i usług, które zwiększają udział osób starszych w życiu społecznym.

Głównym celem działań podejmowanych wobec osób starszych powinno być stałe podnoszenie jakości życia seniorów poprzez umożliwienie im pozostawania jak najdłużej samodzielny i aktywnymi oraz zapewnienie bezpieczeństwa.

1.2.3. Poziom krajowy.

Dokumentami strategicznymi mającymi wpływ na kształtowanie krajowej polityki społecznej są Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020, *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030”* oraz *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020*.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 – zawiera kluczowe kierunki działań na lata 2014 – 2020, tj.: zmniejszenie wykluczenia dzieci i młodzieży, stworzenie szansy na bezpieczne wejście na rynek pracy dla osób młodych oraz ułatwienie im godzenia pracy zawodowej z zakładaniem rodziny, aktywna integracja osób wykluczonych społecznie, wsparcie osób starszych oraz zapobieganie niepewności mieszkaniowej. Program zawiera kompleksowe działania nakierowane na trwałe zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030”, w przedstawionym Modelu rozwoju Polski do roku 2030, za jeden z głównych celów uznaje rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia, szczególnie osób z grup będących w gorszym położeniu na rynku pracy, rozwój ekonomii społecznej, kształcenie ustawiczne, poprawę dostępności zasobów mieszkaniowych, wsparcie rodzin w opiece nad dzieckiem, rozwój form i metod pracy z rodziną w kryzysie, wprowadzenie nowych form opieki nad osobami niesamodzielnymi, tworzenie modelu kompleksowego wsparcia osób starszych.

Celem *Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020* jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjału osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Ponadto zakłada kształtowanie postaw i kompetencji społecznych oraz wzmacnianie integracji i solidarności społecznej.

1.2.4. Poziom europejski i międzynarodowy.

Europa 2020 –Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu stanowi długofalowy program społeczno-gospodarczy Unii Europejskiej, w którym wyróżniono jeden z nadrzędnych priorytetów istotny z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych: rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (wzmacnianie gospodarki charakteryzującej się wysokim zatrudnieniem oraz spójnością ekonomiczną, społeczną i terytorialną).

Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych ratyfikowana przez Prezydenta Polski w roku 2012 ma na celu popieranie, ochronę i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności. Dokument kładzie nacisk na prowadzenie konsultacji z osobami niepełnosprawnymi w zakresie spraw związanych z osobami niepełnosprawnymi oraz angażowanie tych osób, w tym niepełnosprawnych dzieci, w te procesy, za pośrednictwem reprezentujących je organizacji.

1.2.5 Dokumenty strategiczne na poziomie krajowym i lokalnym podkreślające rolę instytucji publicznych we wspieraniu podmiotów ekonomii społecznej.

Specyfika sektora ekonomii społecznej, kształtowanie klimatu dla jego rozwoju, konieczność budowania odpowiedzialności społecznej i partnerstw, słowem z uwagi na złożoność zjawiska, zagadnienie to znajduje swoje miejsce w różnych dokumentach polityki rozwoju opracowywanych zarówno na poziomie kraju, jak i regionu. Od tych dokumentów w dużej mierze zależy trafność, celowość i spójność prowadzonych działań w dłuższej perspektywie czasowej. Zagadnienia związane z rozwojem ekonomii społecznej zostały uwzględnione w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Kompleksowym dokumentem określającym kierunki polityki państwa w tym zakresie jest Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 r. (KPRES).

Określone zostały w nim cztery najważniejsze obszary, w których ekonomia społeczna odgrywa istotną rolę i z tego względu wymaga skoncentrowanego wsparcia ze strony władz publicznych. Obszary te dotyczą:

- udziału sektora ekonomii społecznej w realizacji usług i zadań publicznych,
- reintegracyjnego potencjału sektora ekonomii społecznej,
- zdolności do konkurowania z innymi uczestnikami życia gospodarczego,
- edukacji i promocji.

W tym dokumencie podkreślono także solidarnościowy wymiar ekonomii społecznej przejawiający się w podejściu do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, umożliwiającym im pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym. W KPRES jednoznacznie wskazano, iż niezbędne jest zwiększenie poziomu realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego przez podmioty ekonomii społecznej i solidarnej. Jednym z rezultatów celu szczegółowego KPRES jest wzrost udziału środków z budżetów JST przeznaczanych na zlecenie świadczenia usług społecznych użyteczności publicznej i realizacji zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego podmiotom ekonomii społecznej i solidarnej. Zasadność angażowania podmiotów ekonomii społecznej w realizację usług społecznych użyteczności publicznej wynika również z zapisów dokumentu pt. Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Lubelskim na lata 2014-2020.

Zgodnie z w/w dokumentem „Sektor ekonomii społecznej spełnia następujące funkcje:

- Ekonomia społeczna jako Job - machine
- Ekonomia społeczna jako kompensacja „zawodności rynku i państwa socjalnego”
- Ekonomia społeczna jako „producent” kapitału społecznego
- Ekonomia społeczna jako „szkoła demokratyzacji”

Odpowiedzią na istniejące wyzwania jest opracowana „Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030”, zawierająca wizję rozwoju, cele strategiczne oraz kierunki działań. Strategia proponuje zasadniczą zmianę podejścia do programowania rozwoju województwa lubelskiego, w którym przyjęto model zrównoważonego i odpowiedzialnego rozwoju. Określona w Strategii wizja rozwoju oraz cele strategiczne wynikają z rozpoznania realnych i najważniejszych wyzwań, potrzeb i oczekiwań mieszkańców regionu. Fundamentalnym wyzwaniem dla tworzenia strategii w tym zakresie staje się rozwój zrównoważony terytorialnie, wymagający koncentracji uwagi na wykorzystywaniu lokalnych, regionalnych potencjałów, wzmacnianiu specjalizacji regionalnych oraz wspieraniu innowacji i wykorzystaniu potencjału nauki. Zmierzenie się ze wskazanymi w niniejszej Strategii wyzwaniami będzie możliwe poprzez realizację kompleksowych działań na wielu płaszczyznach życia społeczno-gospodarczego. W szczególności dotyczy to będzie poprawy jakości życia mieszkańców, wzmacniania roli województwa lubelskiego w relacjach transgranicznych i międzynarodowych, podnoszenia konkurencyjności gospodarki i integracji wewnętrznej regionu.

Lokalne władze co roku opracowują plan współpracy JST z organizacjami pozarządowymi. W październiku 2020 r. Rada Miejska przyjęła *Program współpracy Gminy Krasnobród z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021*.

Głównym celem programu jest włączenie podmiotów programu na zasadzie partnerstwa do działalności społecznie użytecznej na rzecz gminy i jej mieszkańców. Cele szczegółowe:

1. Poprawa warunków życia mieszkańców gminy poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych,
2. Ociążenie sektora publicznego w realizacji niektórych zadań,
3. Poszerzenie działań gminy w zakresie nie objętym przez jej struktury,
4. Bardziej efektywne zarządzanie finansami samorządu.

Współpraca Gminy Krasnobród z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wskazanymi w art. 3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie będzie prowadzona poprzez:

- Standardy współpracy finansowej;
- Standardy współpracy pozafinansowej.

Program będzie finansowany ze środków własnych gminy. Priorytetowe zadanie to upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, nauka, edukacja, oświata i wychowanie oraz działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.

1.3. ZASADY OPRACOWANIA

Przy opracowaniu *Strategii* uwzględniono następujące zasady:

- **solidarności** – poprzez działania na rzecz tworzenia w gminie Krasnobród wspólnoty zdolnej do generowania procesów samopomocowych,
- **pomocniczości** – wsparcie i tworzenie w organizacjach wyższego szczebla systemów oparcia dla osób i rodzin potrzebujących pomocy,
- **dobra wspólnego** – tworzenie warunków oraz wspieranie wszelkich inicjatyw pozwalających mieszkańcom gminy Krasnobród na wszechstronny i pełny rozwój.

Dokument uwzględnia również ogólnie akceptowane cele polityki społecznej jakimi są:

- zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, które obejmuje zapewnienie usług w sytuacji wystąpienia ryzyka socjalnego (choroba, inwalidztwo, starość, śmierć, bezrobocie),
- realizacja działań prowadzących do tworzenia równych szans rozwoju ludzi,
- troska o ład społeczny, który jest podstawą stabilizacji życiowej ludzi, współpracy w osiąganiu celów, tolerancji różnic między ludźmi,
- akcentowanie życia rodzinnego jako podstawowej instytucji społecznej, dającej poczucie bezpieczeństwa.

1.4. METODOLOGIA

Strategia obejmuje horyzont czasowy lat 2021-2025. Przyjęty przedział czasowy wynika z czasokresu obowiązywania innych dokumentów planistycznych krajowych i europejskich, kształtujących politykę społeczną oraz umożliwiających aplikowanie o środki na realizację zadań wynikających z założonych w nich celów strategicznych, stanowiących odniesienie dla opracowanego dokumentu.

W celu opracowania dokumentu zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, zostały opracowane matryce, które umożliwiły zebranie danych porównywalnych, co pozwoliło na sporządzenie kompleksowej diagnozy sytuacji społecznej, określenie celów strategicznych i operacyjnych oraz sposobu monitorowania i realizacji *Strategii*. Przy określaniu celów strategicznych i operacyjnych dążono do ujęcia w nich obszarów, które umożliwią podejmowanie działań kształtujących przyszłość gminy, mających na celu zaspokajanie bieżących potrzeb społecznych. Kształtowanie celów w sposób funkcjonalny umożliwiło adekwatne dopasowanie działań do zdiagnozowanych problemów występujących w danym obszarze problemowym, a także aplikowanie o środki zewnętrzne, zgodnie z kształtem obowiązujących dokumentów programowych. Dokument został opracowany w oparciu o następujące zasady współpracy:

- **kompleksowości** – przy opracowywaniu *Strategii* zostały wzięte pod uwagę wszystkie obszary występowania problemów społecznych na terenie gminy Krasnobród,

- **partnerstwa** – w opracowanie *Strategii* zaangażowano partnerów społecznych.

W *Strategii* wykorzystano dane statystyczne i opracowania Centralnej Aplikacji Statystycznej instytucji oraz organizacji działających w sferze społecznej.

1.5 FUNKCJE

Rozwiązywanie problemów społecznych to kreowanie pożądanej rzeczywistości, wprowadzanie optymalnych sposobów systematycznego reagowania, których celem jest zapobieganie negatywnym zjawiskom i minimalizowanie ich skutków. Stąd też istotnym warunkiem poprawy jakości życia mieszkańców miasta i gminy a jest ścisła współpraca podmiotów mających wpływ na podejmowanie działań w sferze polityki społecznej, w procesie opracowywania *Strategii* oraz realizacji założonych w niej celów. *Strategia* będzie pełniła funkcję platformy współpracy podmiotów uczestniczących w realizacji założonych w niej celów, a także umożliwi pozyskiwanie środków ze źródeł zewnętrznych.

1.6 OBSZARY INTERWENCJI

Rozwiązywanie problemów społecznych to obszary interwencji obejmujące wszystkie sfery funkcjonowania społeczności lokalnej, które mają wpływ na jakość życia oraz poczucie bezpieczeństwa socjalnego, kulturowego oraz bytowego. *Strategia* jako dokument kształtujący politykę społeczną miasta uwzględni komplementarne problemy społeczne, w tym problemy związane z:

- demografią,
- starzeniem się społeczeństwa,
- ubóstwem,
- bezrobociem,
- niepełnosprawnością,
- wspieraniem dziecka i rodziny,
- przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu,
- profilaktyką uzależnień,
- przemocą w rodzinie.

2. DIAGNOZA OBSZARÓW INTERWENCJI SPOŁECZNEJ

Rozwiązywanie problemów społecznych to obszary interwencji obejmujące wszystkie sfery funkcjonowania społeczności lokalnej, które mają wpływ na jakość życia oraz poczucie bezpieczeństwa socjalnego, kulturowego i bytowego.

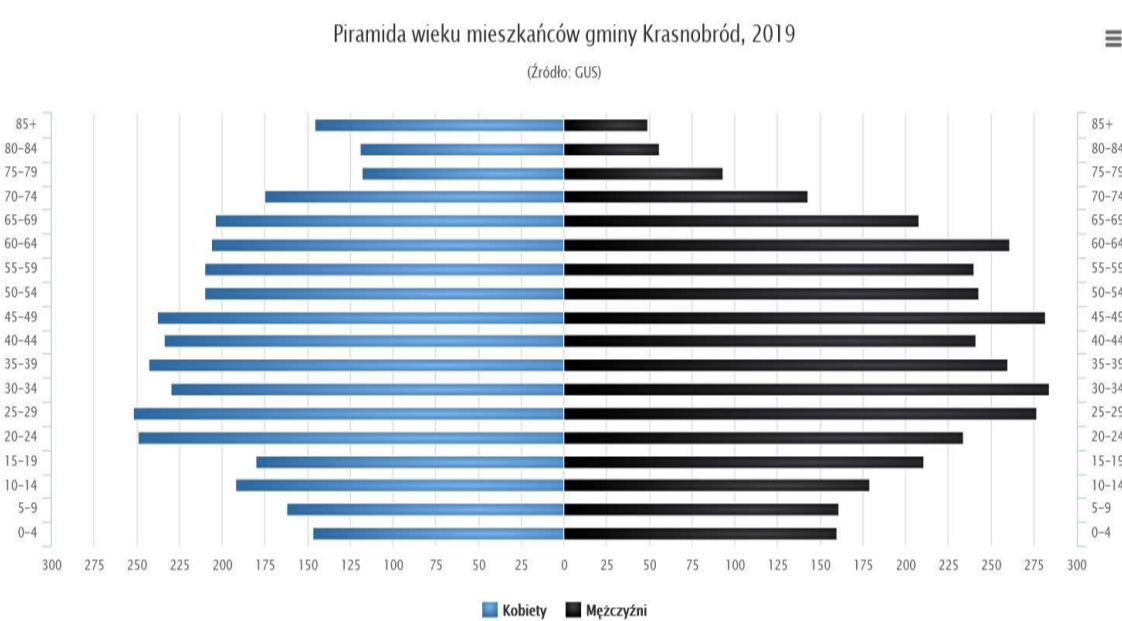
2.1 DEMOGRAFIA

Gmina Krasnobród jest jedna z trzech gmin miejsko – wiejskich, leżących w powiecie zamojskim. W skład gminy wchodzi miasto Krasnobród oraz obszar wiejski podzielony na 16 sołectw: Borki, Dominikanówka, Grabnik, Hucisko, Hutki, Hutków, Kaczórki, Majdan Mały, Majdan Wielki, Malewsczyzna, Nowa Wieś, Potok-Senderki, Stara Huta, Szur, Wólka Husińska, Zielone.

Rysunek 1 Podział terytorialny gminy Krasnobród
Źródło: Urząd Gminy Krasnobród

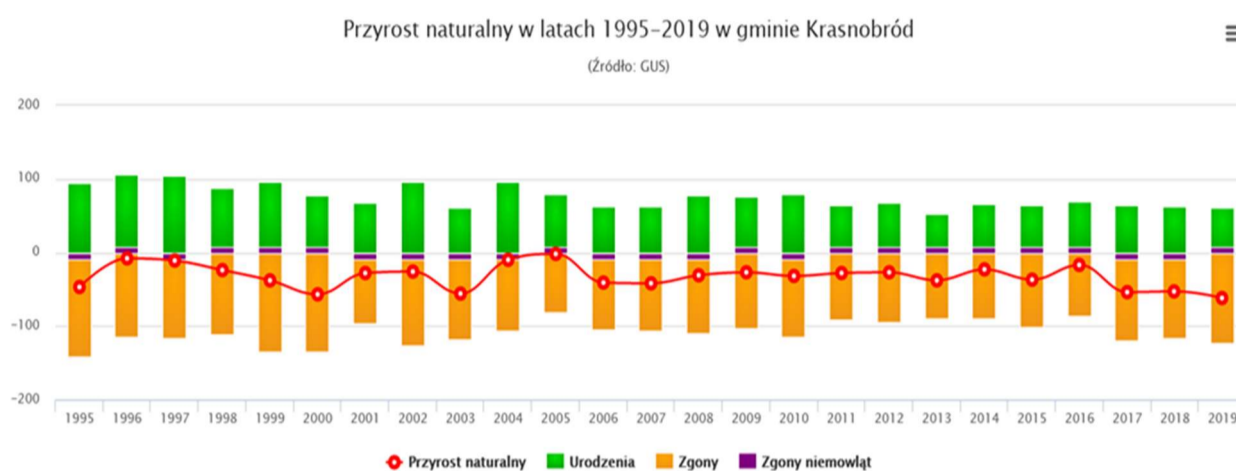
Gmina Krasnobród ma 7 097 mieszkańców, z czego 49,5% stanowią kobiety, a 50,5% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmalała o 3,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,6 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa lubelskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. 61,1% mieszkańców gminy Krasnobród jest w wieku produkcyjnym, 17,6% w wieku przedprodukcyjnym, a 21,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

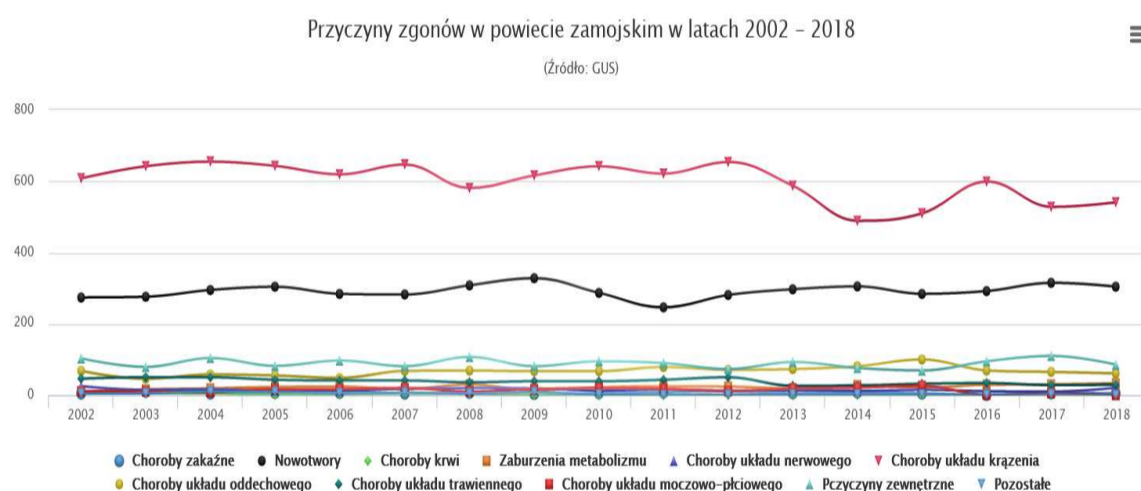
źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Krasnobrod

Czynnikami, które mają decydujący wpływ na zmiany liczby mieszkańców są: przyrost naturalny oraz ruchy migracyjne ludności. Od roku 2017 w Gminie Krasnobród utrzymuje się spadek liczby urodzeń. Jednocześnie liczba zgonów pozostaje na tym samym poziomie.

Gmina Krasnobród ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -62. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -8,75 na 1000 mieszkańców gminy Krasnobród. W 2019 roku urodziło się 61 dzieci, w tym 57,4% dziewczynek i 42,6% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,63 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. Na zwiększoną liczbę zgonów wpływa funkcjonowanie na terenie gminy 2 domów pomocy (w tym jeden o profilu dla osób w podeszłym wieku z 130 miejscami) prowadzonych przez powiat.

W 2018 roku 40,5% zgonów w gminie Krasnobród spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 22,8% zgonów w gminie Krasnobród były nowotwory, a 4,6% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Krasnobród przypada 17.35 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa lubelskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju.

źródło https://www.polska.w liczbach.pl/gmina_Krasnobrod

Z prognozy demograficznej wynika, że będą następowały wielokierunkowe zmiany w poszczególnych grupach wiekowych ludności. W konsekwencji ww. zmian zwiększy się obciążenie demograficzne, spowodowane wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Pomimo utrzymującego się dodatniego przyrostu naturalnego będzie postępował proces starzenia się krasnobrodzkiego społeczeństwa. Miasto stanie przed koniecznością zapewnienia odpowiednich form wsparcia społecznego mieszkańcom w wieku poprodukcyjnym.

2.2. STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

2.2.1. Zjawisko starzenia się społeczeństwa

W ostatnich latach w Polsce można zaobserwować nasilający się proces starzenia się społeczeństwa. Udział osób starszych w populacji mieszkańców Polski systematycznie rośnie. W województwie lubelskim również taki trend zmian demograficznych jest bardzo zauważalny. Postępujący proces starzenia się ludności Lubelszczyzny niesie za sobą konsekwencje w sferze ekonomicznej, medycznej, socjalnej i kulturowej. Niewątpliwie, proces starzenia się społeczeństwa regionu wymaga prowadzenia długofalowych i systemowych działań w obszarze polityki społecznej. Podstawą polityki społecznej wobec osób starszych jest koncepcja aktywnego starzenia traktowana przez Światową Organizację Zdrowia jako proces umożliwiający zarówno jednostkom, jak i grupom społecznym zagospodarowanie ich potencjału z perspektywy całego życia, zachowania zarówno dobrostanu psychicznego i fizycznego, jak i aktywności zawodowej, społecznej oraz niezależności i samodzielności. Stan ludności Polski na 31 grudnia 2019 r. ogółem wynosi 38 382 576, z czego 9 703 745 to osoby w wieku 60 lat i powyżej, co stanowi 25,3 % ogółu populacji. Województwo lubelskie zamieszkiwało 2 108 270 mieszkańców, w tym w wieku 60 lat i powyżej - 542 318 osób, tj. 25,7 %. (Na dzień 31 grudnia 2011 roku odsetek osób po 60 roku życia na terenie województwa lubelskiego stanowił 20,7 %). Odsetek ten umiejscawia Lubelszczyznę powyżej średniej krajowej.

Z danych GUS (stan na 31.12.2018 r.) wynika, że 18,5% ludności gminy Krasnobród miało 65 i więcej lat. Według prognozy demograficznej w perspektywie do roku 2050 populacja Polski będzie stawała się coraz starsza. Równoległe do przewidywanego spadku liczby ludności o 4,5 mln osób do roku 2050, spodziewany jest stały wzrost liczby ludności w wieku senioralnym. W 2050 r. w Polsce będzie mieszkać 13,7 mln osób w starszym wieku, stanowiąc 40,4% społeczeństwa. W 2050 r. osoby w wieku senioralnym zamieszkałe w miastach mają stanowić 23,5% populacji Polski, zaś mieszkańcy wsi – 16,8%. W całym okresie prognozy obserwowana będzie większa liczba kobiet niż mężczyzn wśród ludności Polski, szczególnie w przypadku osób w wieku senioralnym. W przypadku populacji osób starszych w 2050 r. na 100 mężczyzn będą przypadały 122 kobiety.

Przewiduje się również zmiany w populacji osób w wieku 60 lat i więcej w poszczególnych grupach wieku. W 2050 r. jedynie w przypadku najmłodszej grupy osób w wieku senioralnym (60–64 lata) nie będzie obserwowano zwiększenia liczebności w stosunku do roku 2018. Najwięcej przybędzie osób w najstarszej grupie wieku, tj. w wieku 80 lat i więcej. Prognozuje się, że liczebność tej grupy zwiększy się ponad 2-krotnie w porównaniu z rokiem 2018. Według prognozy w 2050 r. (w porównaniu z 2013 r.) w miastach województwa lubelskiego najbardziej zmniejszy

się liczba osób w wieku 25-29 lat – o 60,6% i 30-34 lata – o 60,7%, a na wsi w wieku 20- 24 lata – o 49,5% oraz w wieku 25-29 lat – o 46,6%.

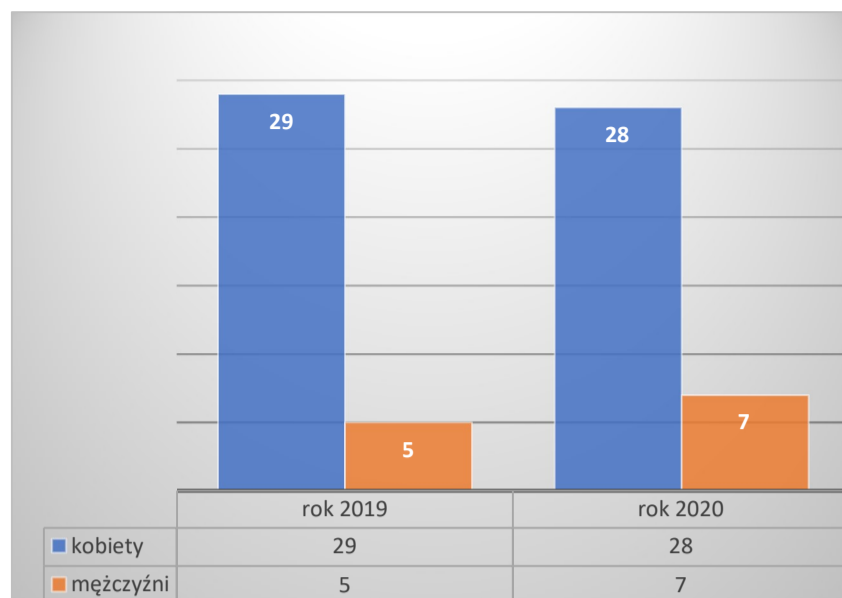
Analizując sytuację demograficzną można stwierdzić, że problem starzenia się społeczeństwa gminy będzie się pogłębiał. Na przestrzeni lat 2021-2025 udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie osób wzrośnie o kilka procent. Czynniki determinujące taką sytuację to: wydłużanie się przeciętnego trwania życia oraz obniżanie dzietności rodzin. W Polsce, wśród osób w wieku 65 lat i więcej, większość stanowią kobiety, a ich udział w ogólnej liczbie osób w wieku poprodukcyjnym sukcesywnie rośnie wraz z wiekiem. Takie same tendencje obserwuje się w gminie Krasnobród. W perspektywie społecznej starzenie się jest związane ze spadkiem możliwości i wydolności organizmu, zmianą potrzeb oraz stylu życia. Osoby starsze preferują bierne formy spędzania wolnego czasu, niezbyt chętnie uczestniczą w życiu kulturalnym oraz cechują się niską aktywnością społeczną. Głównymi formami zaspokajania potrzeb społecznych jest kontakt z rodziną oraz z sąsiadami.

2.2.2 Formy wsparcia

Z analizy danych wynika, iż liczba osób starszych, korzystających z pomocy społecznej w latach 2017– 2019 utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Z uwagi na prognozowany wzrost osób w wieku poprodukcyjnym należy się spodziewać, iż wzrośnie również liczba klientów pomocy społecznej w tym przedziale wiekowym. Trudności, z którymi spotykają się osoby starsze to między innymi:

- sytuacja finansowa,
- lokomocja,
- wykonywanie codziennych czynności,
- obsługa nowych technologii,
- relacje z rodziną i innymi ludźmi, spowodowane brakiem wzajemnego zrozumienia,
- obniżona samodzielność.

W gminie Krasnobród realizowane są różne rodzaje form wsparcia osób starszych. Szeroki zakres działań na rzecz aktywizacji osób w wieku poprodukcyjnym realizuje Stowarzyszenie Klub 50+, Dzienny Dom Senior + (z 30 miejscami) poprzez organizację m.in. działań edukacyjnych, profilaktyki zdrowotnej, zajęć ruchowych, rozwoju zainteresowań, imprez integracyjnych oraz działalności kulturalnej i turystycznej. W 2019 roku z tej formy wsparcia skorzystało łącznie 34 seniorów z gminy Krasnobród.

Liczba mieszkańców gminy Krasnobród po 60 r.ż. korzystających z Dziennego Domu Senior +

W działania na rzecz osób starszych zaangażowane są Koła Gospodyń Wiejskich, Ochotnicze Straże Pożarne (działające w każdym sołectwie). Wsparcie osób w podeszłym wieku realizowane jest również przez zarządy osiedli i działające przy nich stowarzyszenia. Ponadto funkcjonują organizacje katolickie pozarządowe wspierające osoby w wieku poprodukcyjnym, np. Caritas, Oddział Rejonowy PCK w Zamościu, Stowarzyszenie Zamojskie Centrum Wolontariatu oraz Katolickie Stowarzyszenie „Służba Człowiekowi”. Caritas i PCK prowadzi również wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego.

Osoby w podeszłym wieku, które wymagają wsparcia są obejmowane świadczeniami pomocy społecznej.

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w latach 2017 – 2019

Wyszczególnienie	Dane z lat		
	2017	2018	2019
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy MGOPS	36	21	26

Z uwagi na prognozowany wzrost osób w wieku poprodukcyjnym należy się spodziewać, iż wzrośnie również liczba klientów pomocy społecznej w omawianym przedziale wiekowym.

Osoby, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są ich pozbawione, mogą korzystać z pomocy w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych.

Tabela Nr 2 Liczba mieszkańców gminy Krasnobród korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	Dane z lat			
	2017	2018	2019	stan na III kwartał 2020
Usługi opiekuńcze	0	1	8	28

Usługi opiekuńcze przyznane decyzją administracyjną MGOPS są realizowane przy współpracy z podmiotem ekonomii społecznej - Roztoczańską Spółdzielnią Socjalną WartO i są wspomagane finansowo Programem „Opieka 75+” - Realizacja programu pozwoli na uzyskanie finansowego wsparcia w realizacji usług opiekuńczych, do 50% przewidywanych kosztów realizacji zadania. Program „Opieka 75+” jest kolejnym elementem polityki społecznej Rządu RP skierowanym do osób w podeszłym wieku. Z analizy danych zawartych w tabeli nr 2 wynika, że liczba osób korzystających z ww. form pomocy wzrasta. Biorąc pod uwagę postępujący proces starzenia się społeczeństwa należy zauważyć, iż będzie następował stały wzrost zapotrzebowania na różne formy wsparcia dla osób starszych.

Ponadto osoby starsze mogą korzystać ze wszystkich przysługujących im form wsparcia: finansowych, rzeczowych, pracy socjalnej, usług asystenta osoby niepełnosprawnej.

Dodatkowym wsparciem są działania realizowane w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020. Celem Programu ASOS była poprawa jakości i poziomu życia osób starszych oraz zagospodarowanie ich potencjału poprzez umożliwienie im aktywności społecznej. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych mogły ubiegać się o dofinansowanie w wysokości od 20 do 200 tys. zł. W edycji 2020 gmina Krasnobród zrealizowała Projekt pn. „Aktywny Senior -utworzenie klubu turystycznego Senior na walizkach” Projekt realizowany przez Stowarzyszenie „Klub 50 plus” w partnerstwie z Dziennym Domem Seniora+ w Krasnobrodzie oraz Gminą Krasnobród. Beneficjentami projektu było 60 osób w wieku 60+, w tym osoby z niepełnosprawnościami z terenu gminy Krasnobród. Zorganizowane zostały: wycieczki krajoznawcze, przeprowadzono 4 warsztaty rękodzieła dla 60 osób w wieku 60+ z terenu gminy Krasnobród.

Ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. zrealizowano Grant pn. „Organizacja wydarzeń wspierających aktywne i ekologiczne postawy mieszkańców Gminy Krasnobród”. Grant realizowany w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność wdrażanej przez LGD „Nasze Roztocze”. „Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa

inwestująca w obszary wiejskie”. Zadanie skierowane było także do przedstawicieli grupy 60+, osób bezrobotnych. Zorganizowano rajd rowerowy wraz z piknikiem ekologicznym.

Osoby wymagające stałej całodobowej opieki mogą ubiegać się o skierowanie do placówek opieki długoterminowej: zakładu opiekuńczo – leczniczego, zakładu opiekuńczo – pielęgnacyjnego, domu pomocy społecznej. Na terenie powiatu zamojskiego oraz sąsiednich: tomaszowskiego i biłgorajskiego funkcjonuje 6 zakładów opieki długoterminowej, mających kontrakty z NFZ. Dodatkowo, na terenie powiatu grodzkiego działa oddział opieki paliatywnej oraz hospicjum w Łabuniach. Na terenie gminy funkcjonują 2 domy pomocy społecznej prowadzone przez powiat (w tym jeden o profilu dla osób w podeszłym wieku), jak również dla osób przewlekle psychicznie chorych. W 2019 roku podpisane zostało porozumienie z gminą Józefów o świadczeniu usług dla niepełnosprawnych mieszkańców naszej gminy w formie rodzinnych domów opieki /prowadzonych przez gminę Józefów/.

Tabela nr 3 Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2017-- 2020

wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
liczba osób przebywających w dps	6	7	8	7
osoby samotne przebywające w dps	3	4	5	5
osoby w rodzinie przebywające w dps	3	3	3	2

Z analizy danych za lata 2017 – III kwartału 2020 roku wynika, że liczba osób umieszczonych w dps z uwagi na wiek i stan zdrowia w tym samotnych ma niewielką tendencję wzrostową.

Biorąc pod uwagę tendencje demograficzne, w tym znaczący wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy oraz istniejące formy wsparcia kierowane do tej grupy osób, zauważa się brak gminnych placówek zapewniających całodobową opiekę, jak również mieszkań chronionych wspieranych.

2.3 UBÓSTWO

2.3.1 Zjawisko ubóstwa

Wykluczenie społeczne oznacza, że dana jednostka lub grupa społeczna nie może uczestniczyć w pełni w ważnych dziedzinach życia wspólnoty i znacznie obniża jakość życia². Zjawisko to ma wiele wymiarów, natomiast w kontekście wsparcia systemu pomocy społecznej często utożsamiane jest z ubóstwem. Jak wskazuje Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 rok opracowana przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie to właśnie ubóstwo jest główną przyczyną korzystania z pomocy społecznej w województwie lubelskim. Pomoc z tego

tytułu świadczona była w ubiegłym roku dla ponad 26 tysięcy rodzin w regionie. Problem ubóstwa oznacza brak możliwości zaspokojenia potrzeb na odpowiednim poziomie. Główny Urząd Statystyczny regularnie publikuje dane dotyczące zasięgu ubóstwa ekonomicznego, szacowanego w oparciu o wyniki badania budżetów gospodarstw domowych, stosując następujące granice ubóstwa:

- granica ubóstwa skrajnego, ustalana na podstawie minimum egzystencji szacowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. Minimum egzystencji uwzględnia jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu utrudnia przeżycie i stanowi zagrożenie dla psychofizycznego rozwoju człowieka;

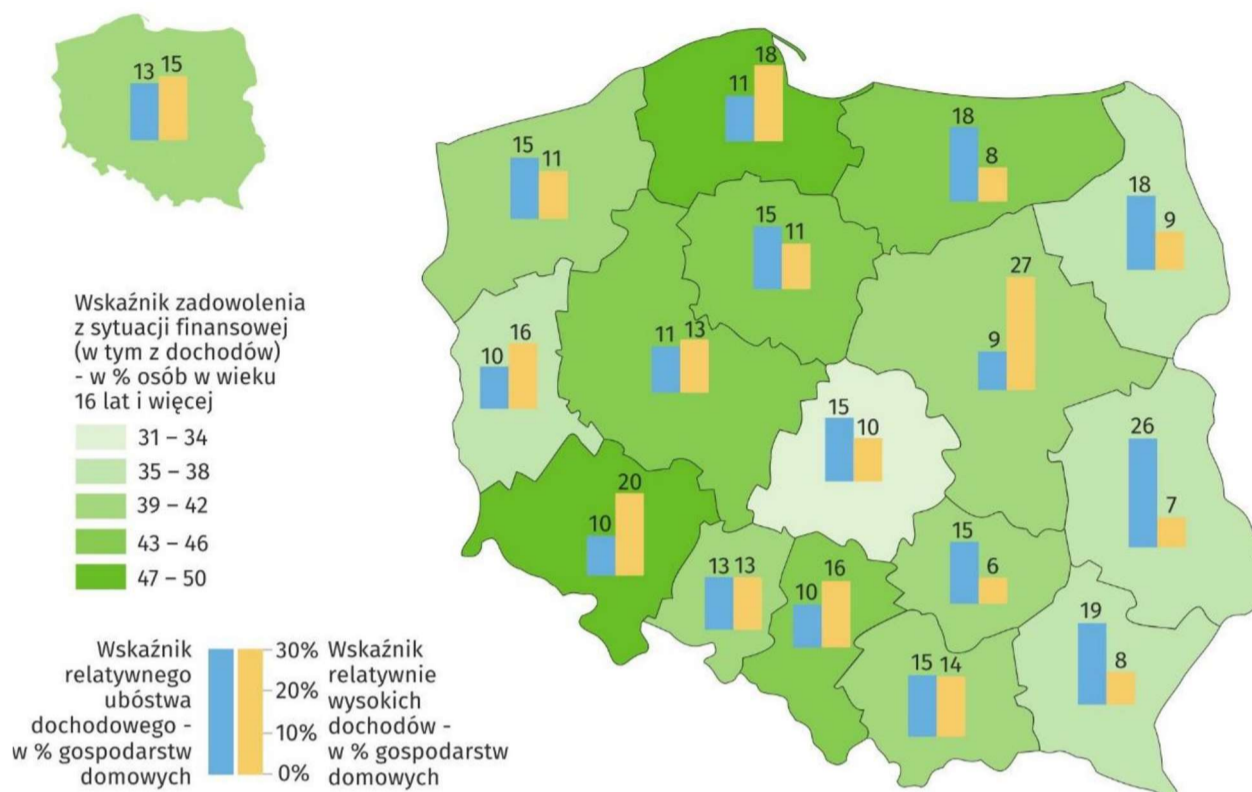
- ustawowa granica ubóstwa, określona na poziomie kwot, które zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawniają do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej;

- relatywna granica ubóstwa, ustalona na poziomie 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych (obliczonych na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych).

Wskaźnik zasięgu ubóstwa (stopa ubóstwa) to odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego, powiększonych o fundusz remontowy) był niższy od przyjętej granicy ubóstwa.

Dane statystyczne wskazują, że na przestrzeni ostatnich lat nastąpiła poprawa sytuacji materialnej gospodarstw domowych w województwie lubelskim, w tym spadek ubóstwa. Jednak należy wziąć pod uwagę, że w dalszym ciągu wszystkie wskaźniki zagrożenia ubóstwem (skrajnym, relatywnym i ustawowym) są wyższe niż ogólnopolskie. W 2019 roku wskaźnik ubóstwa skrajnego w województwie wynosił 6,8 proc. i był wyższy od krajowego o 2,6 punktu procentowego. W przypadku ubóstwa relatywnego różnica pomiędzy wskaźnikiem regionalnym i krajowym była najwyższa – odsetek gospodarstw domowych o wydatkach poniżej relatywnej granicy ubóstwa w województwie wynosił 17,5 proc. i był wyższy od ogólnopolskiego o 4,5 punktu procentowego. Odsetek gospodarstw domowych o dochodach poniżej ustawowej granicy ubóstwa wynosił 12,6 proc. i był wyższy od krajowego o 3,6 punktu procentowego. Ważnych informacji na temat sytuacji ekonomicznej mieszkańców województwa dostarcza opracowanie Głównego Urzędu Statystycznego pod nazwą „Regionalne zróżnicowanie jakości życia w 2018 r. Wyniki Badania spójności społecznej 2018”. Prezentowane dane odnoszą się do sytuacji dochodowej oraz warunków życia, obrazujących możliwość zaspokojenia przez gospodarstwa domowe różnego rodzaju potrzeb. Poniższa mapa wskazuje, że w zależności od województwa, zasięg relatywnego ubóstwa dochodowego wahał się od 9% do 26%. Najczęściej ubóstwem dochodowym były dotknięte gospodarstwa domowe w woj. lubelskim. Mapa obrazuje również, że Lubelszczyznę charakteryzuje jeden z najniższych wskaźników relatywnie wysokich dochodów (ponad dwukrotnie niższy niż krajowy) oraz niski wskaźnik zadowolenia z sytuacji finansowej (w tym z dochodów).

Mapa 1. Sytuacja dochodowa gospodarstw domowych według województw (w % osób w wieku 16 lat i więcej). W 2018 r. relatywnego ubóstwa dochodowego doświadczało 13% gospodarstw domowych w kraju. Ubóstwo dochodowe najczęściej dotykało gospodarstwa domowe w woj. lubelskim (26% gospodarstw), a najrzadziej w woj. mazowieckim (9%).

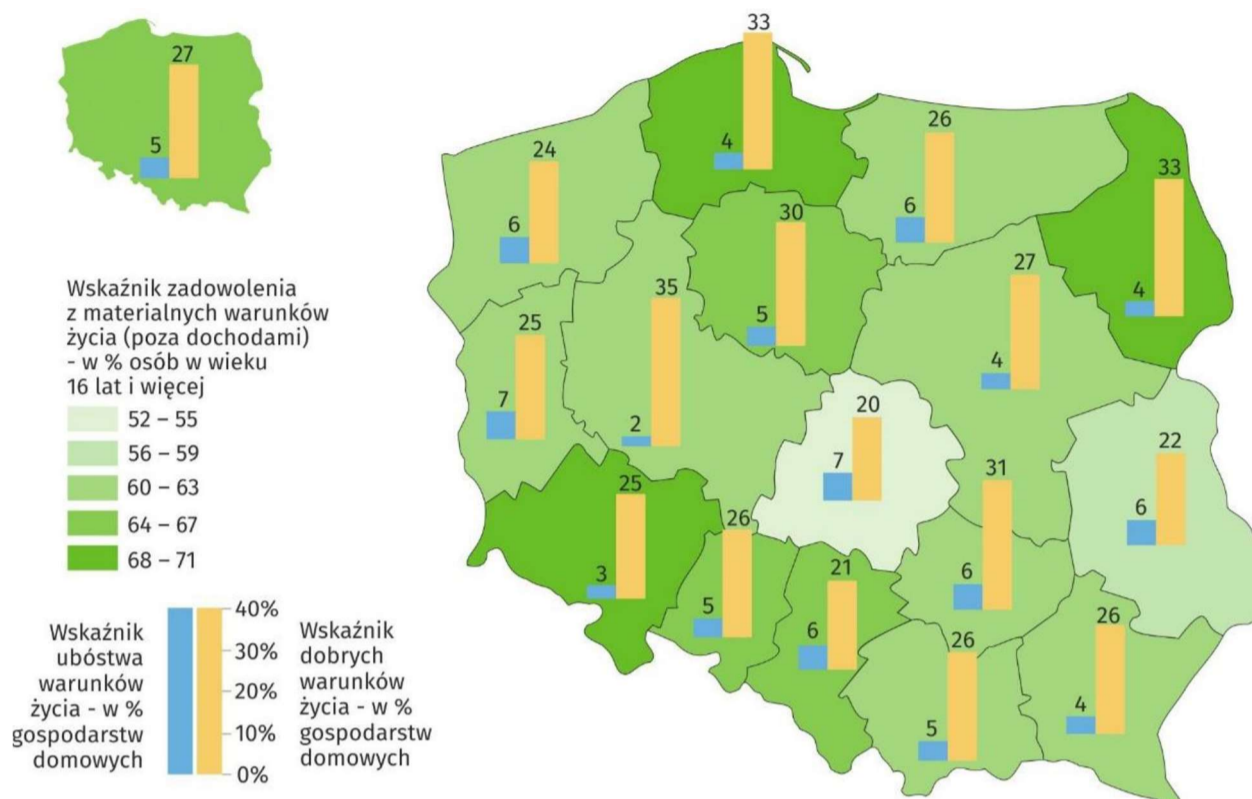

Wskaźnik ubóstwa dochodowego – % gospodarstw domowych, w których miesięczny dochód, jakim dysponowało gospodarstwo domowe w ciągu 12 miesięcy poprzedzających badanie, był niższy od wartości uznanej za granicę ubóstwa. Granicę tę ustalono na poziomie 60% mediany dochodu ogółu gospodarstw domowych w kraju. W obliczeniach wzięto pod uwagę tzw. dochody ekwiwalentne (wg. tzw. zmodyfikowanej skali OECD), czyli porównywalne między gospodarstwami o różnym składzie demograficznym. W 2018 r. granica ubóstwa dla gospodarstwa jednoosobowego wynosiła 1280 zł.

Wskaźnik wysokich dochodów – % gospodarstw domowych o relatywnie najwyższych dochodach, czyli takich których miesięczny dochód był wyższy niż 5/3 (ok. 167%) mediany dochodu ogółu gospodarstw domowych w kraju. Oznacza to dochód ok. 2,8 razy wyższy od przyjętej granicy ubóstwa. W obliczeniach wzięto pod uwagę tzw. dochody ekwiwalentne (wg. tzw. zmodyfikowanej skali OECD), czyli porównywalne między gospodarstwami o różnym składzie demograficznym. W 2018 r. granica wysokich dochodów dla gospodarstwa jednoosobowego wyniosła 3556 zł. Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Kolejna mapa, opracowana przez GUS na potrzeby badania, obrazuje warunki życia gospodarstw domowych. Dobrymi warunkami życia charakteryzowało się w 2018 r. 27% ogółu

gospodarstw domowych w kraju. Najwyższą wartość wskaźnika dobrych warunków życia odnotowano w woj. wielkopolskim (35%). W województwie lubelskim wskaźnik przyjmuje wartość na poziomie 22%, a więc jedną z najniższych (za województwem łódzkim i śląskim). Wartość wskaźnika zadowolenia z materialnych warunków życia (poza dochodami) również była jedną z najniższych w przypadku naszego regionu: *Mapa 2. Warunki życia gospodarstw domowych według województw (w % osób w wieku 16 lat i więcej)*:

Wskaźnik ubóstwa warunków życia – % gospodarstw domowych, w których zaobserwowano co najmniej 10 przejawów złych warunków życia z listy 30 symptomów dotyczących: jakości mieszkania, poziomu wyposażenia w dobra trwałego użytku, braku możliwości zaspokojenia ze względów finansowych różnego typu potrzeb materialnych i niematerialnych.

Wskaźnik dobrych warunków życia – % gospodarstw domowych, w których nie stwierdzono występowania żadnego przejawu złych warunków życia z listy 30 symptomów dotyczących: jakości mieszkania, poziomu wyposażenia w dobra trwałego użytku, braku możliwości zaspokojenia ze względów finansowych różnego typu potrzeb materialnych i niematerialnych.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Zasięg ubóstwa jest zróżnicowany w zależności od grupy społeczno – ekonomicznej. W Polsce w najtrudniejszej sytuacji znajdują się osoby żyjące w gospodarstwach domowych utrzymujących się z tzw. innych niezarobkowych źródeł. Wskaźnik zasięgu ubóstwa ustawowego w tej grupie wynosił w 2019 roku 24,6%, a skrajnego 10,9%. Znacznie wyższe od ogólnokrajowych wskaźniki ubóstwa objęły zasięgiem także rolników (wskaźnik zasięgu ubóstwa skrajnego – 9,8%, ustawowego – 20,5%). Pauperyzacja dotyczy również osób z niskim

wykształceniem – wskaźnik ubóstwa skrajnego w grupie osób posiadających co najwyżej gimnazjalne wykształcenie wyniósł 10,1%, ubóstwa ustawowego – 18,3% (dla porównania, wśród osób z wyższym wykształceniem – odpowiednio 1,1% i 3,3%).

Pojęcie „ubóstwo” w świadomości społecznej jest rozumiane jako bieda i niedostatek, spowodowane brakiem środków materialnych, wystarczających do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych. Ubóstwo jako jedno z wielu pojęć z zakresu problematyki społecznej, posiada różnorodne definicje. Zazwyczaj odnosi się do osób, rodzin lub grup osób, których środki materialne są ograniczone w takim stopniu, iż poziom ich życia obniża się poza akceptowane minimum. Do rodzin najbardziej zagrożonych ubóstwem należy zaliczyć rodziny wielodzietne, niepełne, rodziny z osobami bezrobotnymi oraz z osobami niepełnosprawnymi. Osoby i rodziny uznaje się za ubogie, jeżeli poziom ich wydatków lub dochodów jest niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Z socjologicznego punktu widzenia ubóstwo dotyka ludzi, których sytuacja wskazuje na niezaspokojenie większości podstawowych potrzeb życiowych (jedzenie, ubranie, mieszkanie, zdrowie, bezpieczeństwo), a także potrzeb ponadpodstawowych (kultura, oświata, wypoczynek).

Rok 2019 przyniósł poprawę sytuacji materialnej gospodarstw domowych w Polsce, co znalazło odzwierciedlenie w niewielkim spadku zasięgu ubóstwa ekonomicznego, w tym ubóstwa skrajnego (z ok. 5% w 2018 r. do ok. 4% w 2019 r.). Spadek ubóstwa skrajnego dotyczył przede wszystkim gospodarstw domowych najbardziej zagrożonych ubóstwem, tj. gospodarstw domowych utrzymujących się głównie ze świadczeń społecznych (innych niż emerytury i renty) oraz gospodarstw z co najmniej 3 dziećmi poniżej 18 roku życia, mieszkańców wsi i małych miast. Lubelszczyzna jest jednym z niewielu województw w Polsce, w którym występują w dużym nasileniu różne rodzaje ubóstwa, zarówno ustawowe, relatywne (względne), jak i subiektywne (ocena poziomu zaspokojenia potrzeb odbywa się przez same jednostki. W roku 2018 w województwie lubelskim poniżej ustawowej granicy ubóstwa w gospodarstwach domowych żyło 12,8% osób. W latach 2016--2019 na terenie gminy stwierdzono dużą tendencję spadkową liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej tj. o 43% oraz wahania liczby osób ubogich o w ogólnej liczbie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej Tendencje te, podobnie jak w całej Polsce, mogą być związane z nowymi programami wspierającymi rodzinę.

Ze świadczeń pomocy społecznej korzystają także osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza ustawową granicę ubóstwa, a które otrzymują pomoc w ramach:

- realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”,
- realizacji usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,
- pomocy finansowej związanej z przyznawaniem specjalnych zasiłków celowych,
- pracy socjalnej oraz poradnictwa specjalistycznego.

Tabela nr 4 Liczba mieszkańców gminy Krasnobród korzystających z pomocy MGOPS w latach 2017 -2019, oprac. MGOPS na podstawie sprawozdania MRiPS—03.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
Liczba osób korzystających z pomocy MGOPS	592	628	496	397
% osób korzystających z pomocy MGOPS w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców gminy	8,23%	8,79%	6,92%	5,7%
Liczba osób korzystających z pomocy MGOPS z powodu ubóstwa	501	253	224	214
% osób w rodzinach ubogich w stosunku do liczby osób korzystających z pomocy MGOPS	84,6%	40,27%	45,2%	53,9%
% osób w rodzinach ubogich w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców gminy Krasnobród	6,97%	3,55%	3,15%	3%

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że zjawisko ubóstwa na terenie gminy od 2017 r. uległo zmniejszeniu o prawie 3%. Tendencja spadkowa odnotowana została w całym kraju. W 2019 roku 4, 2% mieszkańców województwa lubelskiego korzystało z pomocy społecznej ze z powodu ubóstwa. Należy podkreślić, że liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w gminie Krasnobród jest niższa w stosunku do wojewódzkiej o 1 procent. Zakłada się, iż, w kolejnych latach liczba osób wymagających wsparcia MGOPS w Krasnobrodzie będzie utrzymywała się na podobnym poziomie.

Pozycja zajmowana na rynku pracy jest ważnym czynnikiem wpływającym na sytuację materialną jednostki i jej rodziny. Dlatego najbardziej zagrożone ubóstwem są osoby bezrobotne i ich rodziny.

Tabela nr 5. Liczba mieszkańców gminy Krasnobród korzystających z pomocy MGOPS z powodu ubóstwa i liczba mieszkańców bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w latach 2017 – 2020

Wyszczególnienie	Dane z lat			
	2017	2018	2019	2020
Liczba osób zarejestrowanych w PUP	332	321	269	268
Liczba osób korzystających z pomocy MGOPS z powodu ubóstwa	501	253	224	173

Źródło: oprac. MGOPS, PUP,

Na podstawie danych zawartych w Tabeli nr 8 można zauważyć, że występuje ścisła korelacja pomiędzy liczbą osób zarejestrowanych w PUP, a liczbą osób ubogich korzystających ze

świadczeń pomocy społecznej. Należy założyć, że zależność ta będzie utrzymywała się w kolejnych latach. Należy również wziąć pod uwagę, że wzrost bezrobocia oraz utrzymujący się poziom ubóstwa mogą być spowodowane w najbliższym czasie aktualną sytuacją epidemiologiczną w całym kraju.

2.3.2 Formy pomocy

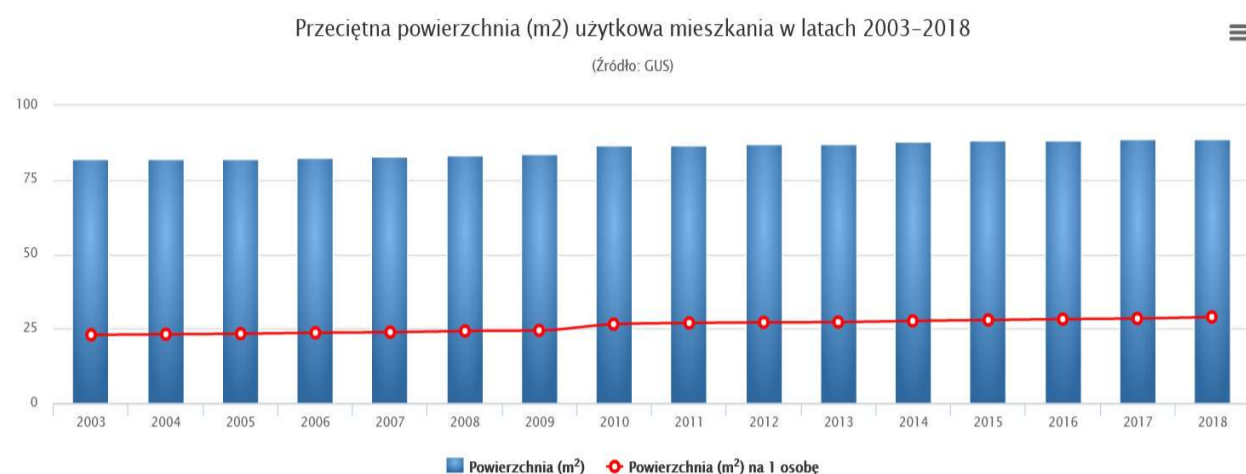
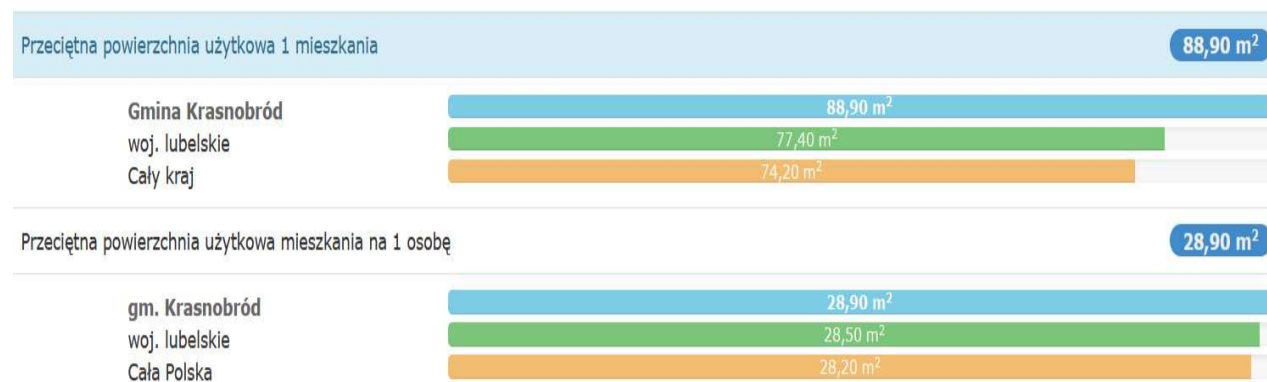
W celu zminimalizowania skutków ubóstwa lokalny samorząd realizuje zadania własne i zlecone. W Gminie Krasnobród instytucją wykonującą zadania należące do właściwości gminy z zakresu pomocy społecznej jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej co pozwala objąć osoby i rodziny kompleksowym systemem wsparcia oraz skuteczniej rozwiązywać problemy wynikające z ubóstwa i wykluczenia społecznego. Pomoc MGOPS realizowana jest poprzez:

- 1) świadczenia niematerialne:
 - praca socjalna,
 - poradnictwo specjalistyczne,
 - usługi opiekuńcze, w tym program Opieka 75+
 - usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej,
 - kierowanie do instytucjonalnych form pomocy,
 - kwalifikowanie dzieci na wypoczynek,
 - objęcie rodzin wsparciem wolontariuszy,
 - tworzenie i realizacja programów osłonowych, w tym programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”,
- 2) świadczenia rzeczowe:
 - zapewnienie opału, odzieży, żywności,
- 3) świadczenia finansowe:
 - zasiłki stałe,
 - okresowe,
 - celowe i celowe specjalne,
- 4) aktywne formy pomocy: realizacja instrumentów aktywnej integracji.

2.3.3 Zasoby mieszkaniowe

Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Krasnobród to 2 320 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 326 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Krasnobród to 6,11 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa lubelskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2019 roku w gminie Krasnobród to 136,40 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa lubelskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 93,06% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 77,80% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 72,59%

mieszkań posiada łazienkę, 61,08% korzysta z centralnego ogrzewania, a 27,50% z gazu sieciowego.

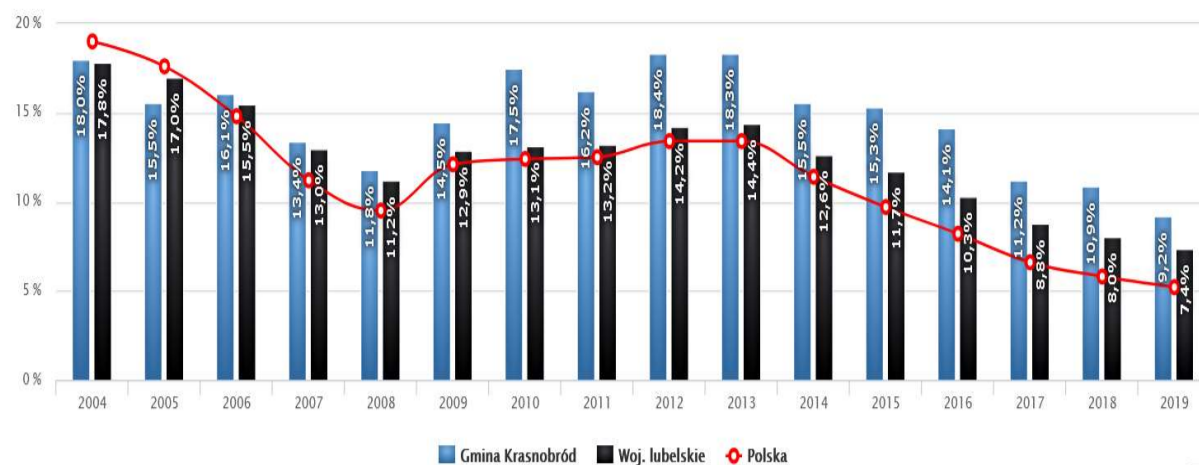

Formą wspierania rodzin o niskich dochodach w zakresie mieszkalnictwa jest przyznanie dodatku mieszkaniowego na opłacanie czynszu za lokale użytkowe. Z tej formy pomocy mieszkańcy w analizowanym okresie nie korzystali. Jednym z powodów jest duża powierzchnia mieszkań jako domów wolnostojących. Należy założyć, iż w następnych latach wraz ze wzrostem kosztów utrzymania pojawi się liczba osób ubiegających się o pomoc w postaci dodatku mieszkaniowego.

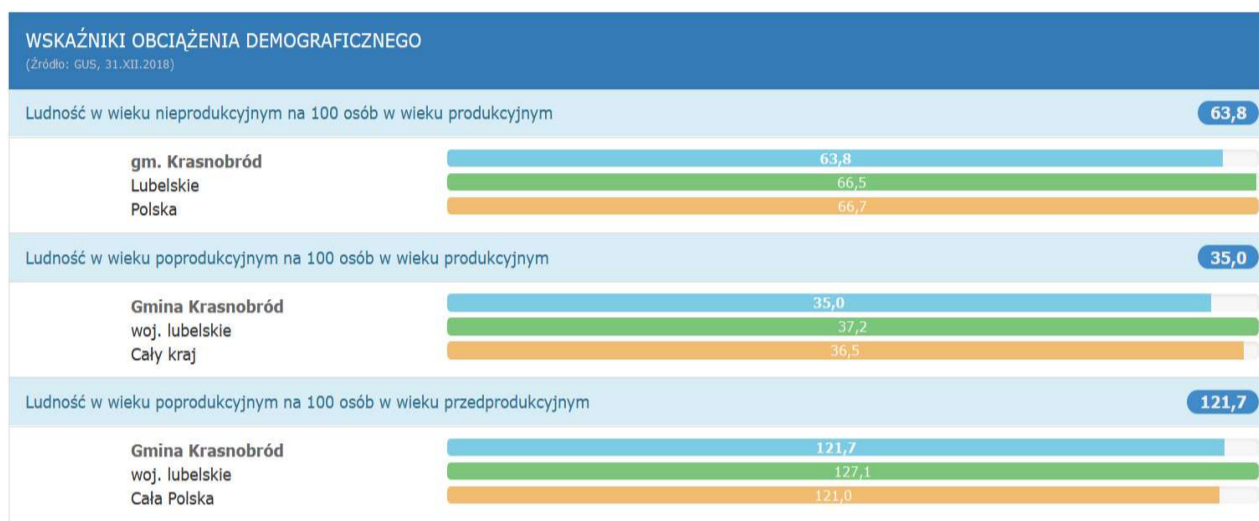
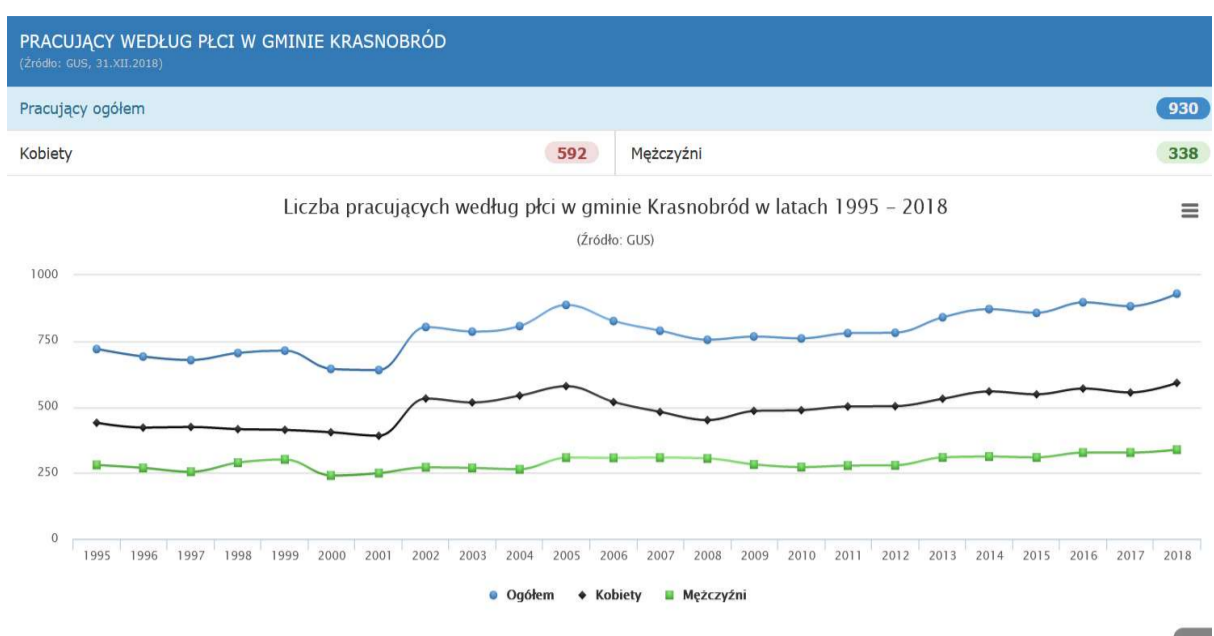
2.4 BEZROBOCIE

Bezrobocie rejestrowane bywa definiowane w różny sposób. Najczęściej definiuje się stopę bezrobocia rejestrowanego jako stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie (zasobu siły roboczej danej populacji). Dane o bezrobociu na poziomie gmin są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i gminie.

(Źródło: GUS)

Wielkość stopy bezrobocia w województwie lubelskim w badanym okresie 2017 – 2020 uległa stopniowemu zmniejszeniu. Spadek dotyczył również powiatu zamojskiego oraz gminy Krasnobród, na 1000 mieszkańców gminy - pracuje 131 osób. Kobiety stanowią 63,7% wszystkich pracujących ogółem, a 36,3% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Krasnobród wynosiło w 2019 roku 9,2% (10,1% wśród kobiet i 8,4% wśród mężczyzn). W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Krasnobród wynosiło 3 474,14 PLN, co odpowiada 71,90% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Krasnobród 538 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, miast i państw, 409 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -129. Około 70,4% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Krasnobród pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 12,1% w przemyśle i budownictwie, a 4,9% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, komunikacja) oraz 0,3% pracuje w sektorze finansowym.

W 2020 roku z powodu restrykcji gospodarczych wymuszonych przez pandemię nastąpił wzrost bezrobocia o 0,5% we wszystkich analizowanych obszarach administracyjnych w porównaniu z 2019 rokiem. Prognozując wielkość problemu bezrobocia należy przyjąć tendencję wzrostową o niewielkim wahaniu do 1% w gminie Krasnobród, ze względu na rozwój pandemii oraz stosowane restrykcje gospodarcze.

Struktura bezrobocia w miastach i gminach rejonu działania PUP Zamość na koniec III kwartału 2020r.

Gmina	Ty p	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
Zamość	m	2691	1341	383	205	91	732	618	253	221	357	374	597	423	719
Zamość	g	734	410	135	82	25	155	237	92	79	106	101	180	118	150
Grabowiec	g	200	105	13	7	5	37	74	42	14	23	32	48	28	55
Miączyn	g	222	122	31	18	4	54	85	49	31	26	30	38	31	66
Komarów	g	210	116	33	21	3	38	68	27	16	23	30	48	24	69
Łabunie	g	256	142	31	19	5	54	92	46	28	31	23	65	39	70
Adamów	g	166	83	39	23	6	45	47	19	20	24	29	29	25	39
Krasnobród	mg	268	141	47	23	5	52	92	44	21	23	32	74	51	67
Zwierzyniec	mg	253	115	44	25	11	76	67	31	12	22	35	57	42	85
Szczebrzeszyn	mg	423	208	68	34	14	107	117	48	40	48	66	95	59	115
Sułów	g	179	91	26	11	3	44	65	33	14	24	24	45	19	53
Radecznicza	g	126	68	21	13	1	26	52	30	19	11	18	28	19	31
Nielisz	g	152	74	17	13	2	31	55	25	14	26	21	36	19	36
Stary Zamość	g	201	105	18	9	5	35	82	42	19	27	22	38	36	59
Skierbieszów	g	208	103	22	9	6	43	77	44	24	15	21	45	32	71
Sitno	g	261	146	28	20	5	39	102	54	22	34	37	57	44	67
Ogółem		6550	3370	956	532	191	1568	1930	879	594	820	895	1480	1009	1752

A - bezrobotni ogółem
B - bezrobotne kobiety ogółem
C - bezrobotni uprawnieni do zasiłku ogółem
D - bezrobotne kobiety z prawem do zasiłku
E - bezrobotni zwolnieni z winy zakładu pracy
F - bezrobotni powyżej 50 roku życia
G - bezrobotni do 30 roku życia
H - bezrobotni do 25 roku życia
I - bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy do 1 m-ca
J - bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy od 1 do 3 m-cy
K - bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy od 3 do 6 m-cy
L - bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy od 6 do 12 m-cy
M - bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy od 12 do 24 m-cy
N - bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy pow. 24 m-cy

m- miasto, g – gmina, mg – miasto gmina

Źródło: oprac. PUP w Zamościu na podstawie GUS, 2020

2.5 NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Dynamika zmian oraz wielość instytucji świadczących pomoc i orzekających niepełnosprawność powoduje, że dane dotyczące niepełnosprawności prawnej są wybiórcze. Statystyki dotyczące osób niepełnosprawnych najpełniej ujmuje „Narodowy Spis Ludności i Mieszkań 2002”. Wszelkie próby późniejszych aktualizacji tych danych nie dają pełnego obrazu niepełnosprawności w Polsce. Organy powołane do orzekania o niepełnosprawności powielają swoją pracę, w związku z tym nie ma możliwości, aby kompatybilnie uzupełniały statystyki. Osoby niepełnosprawne ujmowane są w nich wielokrotnie albo w ogóle się w nich nie znajdują.

Karta Praw Osób Niepełnosprawnych określa, że osoby z niepełnosprawnościami to „osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi”. Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych definiuje niepełnosprawność jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Definicja ta jest stosowana przez zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności do celów poza rentowych. Natomiast ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, definiuje pojęcia: niezdolności do pracy jako całkowicie lub częściowo utraconej zdolności do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i bez rokowania na odzyskanie tej zdolności po przekwalifikowaniu; niezdolności do samodzielnej egzystencji jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. Przyjęta w 2006 r. przez Zgromadzenie Ogólne ONZ „Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych” zmieniła spojrzenie na definiowanie niepełnosprawności i określa, że osoby z niepełnosprawnościami to osoby, które mają: długotrwałe uszkodzenia fizyczne Karta Praw Osób Niepełnosprawnych określa, że osoby z niepełnosprawnościami to „osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi”. Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych³ definiuje niepełnosprawność jako trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Definicja ta jest stosowana przez zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności do celów poza rentowych. Natomiast ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych definiuje pojęcia:

- 1) niezdolności do pracy jako całkowicie lub częściowo utraconej zdolności do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i bez rokowania na odzyskanie tej zdolności po przekwalifikowaniu;
- 2) niezdolności do samodzielnej egzystencji jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu powodującym konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Przyjęta w 2006 r. przez Zgromadzenie Ogólne ONZ „Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych” zmieniła spojrzenie na definiowanie niepełnosprawności i określa, że osoby z niepełnosprawnościami to osoby, które mają: długotrwałe uszkodzenia fizyczne. Niepełnosprawność jest pojęciem ewoluującym i wynika z interakcji między osobami z dysfunkcjami, a barierami wynikającymi z postaw ludzkich i środowiskowych, które utrudniają tym osobom pełny i skuteczny udział w życiu społeczeństwa, na zasadzie równości z innymi osobami. Termin ten oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Do osób niepełnosprawnych zaliczają się osoby z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną.

Niepełnosprawność prawna potwierdzana jest przez orzeczenie o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (znacznego, umiarkowanego, lekkiego) bądź o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy, albo o niepełnosprawności, wydane dla osoby, która nie ukończyła 16 roku życia.

Istotnym źródłem przy próbie oszacowania faktycznej liczby osób niepełnosprawnych oraz tendencji w tym zakresie, jest prowadzone przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) kwartalne reprezentacyjne Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), obejmujące wyłącznie te spośród osób niepełnosprawnych, które są w wieku produkcyjnym i posiadają prawne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Wyniki BAEL, gromadzone od 1992 r., wskazują na systematyczny po 2002 r. spadek liczby osób niepełnosprawnych w wieku 16 i więcej lat.

Na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w 2018 roku 26,7% osób w wieku 16 lat i więcej miało orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności (lub orzeczenie równoważne), 47,8% tych osób posiadało orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (lub równoważne) a 25,5% - orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności (lub równoważne). Wśród osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym odsetek osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności jest mniejszy, przy wyższym odsetku osób z lekkim stopniem niepełnosprawności (odsetki wynoszą odpowiednio: 24,1%, 48,9% i 27,0%). Najczęstszą przyczynę niepełnosprawności stanowią schorzenia, narządów ruchu, układu krążenia oraz schorzenia neurologiczne. Relatywnie niższy udział procentowy osób z uszkodzeniami narządu wzroku i słuchu, z chorobą psychiczną i upośledzeniem umysłowym w zbiorowości osób niepełnosprawnych dotyczy jednak tysięcy osób o obniżonej sprawności w codziennym funkcjonowaniu, a zatem i wymagających szczególnego podejścia w edukacji, na rynku pracy i w życiu codziennym.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Zamościu w okresie od 2017 roku do października 2020 roku wydał 23 orzeczenia o niepełnosprawności osobom do 16 roku życia – 11 dzieciom mieszkającym w Krasnobrodzie i 12 w sołectwach gm. Krasnobród. W omawianym przedziale czasowym zespół wydał 150 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla mieszkańców gminy Krasnobród powyżej 16 roku (dla 76 kobiet i 74 mężczyzn).

W grupie tej orzeczono:

- 41 osób w znacznym stopniu niepełnosprawności,
- 69 miarkowanym
- 40 lekki.

Niepełnosprawność to drugi najważniejszy powód przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w gminie Krasnobród szczególnie jeśli osoba niepełnosprawna prowadzi jednoosobowe gospodarstwo.

Tabela Nr 7. Liczba mieszkańców gminy Krasnobród korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w gminie Krasnobród w okresie 2017 – 2019, źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

Wyszczególnienie	Dane z lat		
	2017	2018	2019
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	46	46	47

W odniesieniu do powyższych ustaleń, można prognozować, iż w kolejnych latach liczba orzeczeń zbliży się do stanu z roku poprzedzającego, również liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności będzie utrzymywała się na tym samym poziomie.

Osoby z niepełnosprawnością zagrożone są wykluczeniem społecznym z wielu powodów. Utrudniony dostęp do leczenia specjalistycznego, rehabilitacji i edukacji to jedne z najważniejszych czynników ograniczających możliwość rozwoju osobistego i zmniejszających szanse na zatrudnienie. Trudności w podjęciu zatrudnienia oraz niewystarczający poziom świadczeń finansowych dla osób niepełnosprawnych powoduje pogorszenie ich warunków ekonomicznych, a tym samym obniża jakość życia. Poniższa tabela wskazuje różnice w poziomie ubóstwa w gospodarstwach domowych, w których obecne są osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności w porównaniu do gospodarstw bez takich osób:

W gospodarstwach domowych z co najmniej 1 osobą z niepełnosprawnością wskaźniki ubóstwa przekraczały wskaźniki ogólnokrajowe o co najmniej 2 punkty procentowe. Tymczasem w gospodarstwach bez osób niepełnosprawnych wskaźniki były niższe niż ogółem.

Niepokojącym zjawiskiem jest proces starzenia się mieszkańców województwa lubelskiego, w konsekwencji którego wzrastać będzie liczba osób niesamodzielnych, w różnych kategoriach niepełnosprawności. Wyzwaniem jest zapewnienie wsparcia opartego na zasadzie pomocniczości i zasadzie niezależnego życia. Tak, aby osoby z niepełnosprawnością mogły jak najdłużej funkcjonować w środowisku zamieszkania z zachowaniem swojej autonomii i podmiotowości. Konieczny jest zatem rozwój usług społecznych i zdrowotnych w środowisku jako realnej alternatywy do miejsc instytucjonalnych, ale również stworzenie systemu wsparcia na rzecz rodzin i otoczenia osób z niepełnosprawnością.

Kierunki działań na rzecz włączenia społecznego osób niepełnosprawnych określają: Program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych na lata 2021 - 2025, a także Wojewódzki program poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy i oparcia społecznego na lata 2018 - 2022 oraz Wojewódzki Program rozwoju zróżnicowanych form wspieranego i wspomaganego zatrudnienia oraz przedsiębiorczości społecznej dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi.

Dostępność infrastruktury oraz komunikacji miejskiej dla osób niepełnosprawnych.

Gmina Krasnobród, uwzględniając prawa osób niepełnosprawnych, w szczególności poruszających się na wózkach inwalidzkich, w celu udostępnienia administrowanych przez siebie obiektów, likwiduje (w miarę możliwości prawnych i finansowych) bariery architektoniczne. Docelowo należy zmienić siedzibę Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krasnobrodzie, który obecnie wynajmuje pomieszczenia od Banku Spółdzielczego – III kondygnacja budynku, bez dostępu do windy. Należy przyjąć, że jest to rozwiązanie tymczasowe, ponieważ beneficjentami pomocy społecznej są bardzo często osoby niepełnosprawne i starsze. Ponadto obiekt Krasnobrodzkiego Domu Kultury w którym również mieści się biblioteka jest niedostępny dla osób niepełnosprawnych.

Krasnobród jest uzdrowiskiem, do którego przyjeżdżają osoby z ograniczoną sprawnością ruchową. Szansy na rozwój ekoturystyki osób z niepełnosprawnością ruchową w tym interesującym regionie należy upatrywać w likwidacji barier i doposażeniu infrastruktury usługowej, komunikacyjnej, przystanków komunikacji autobusowej, informacji turystycznej oraz szlaków turystycznych ułatwiających niepełnosprawnym samodzielną turystykę.

Formy działań na rzecz osób z niepełnosprawnością w gminie i powiecie:

1. Instytucjonalne formy wsparcia osób niepełnosprawnych:

- a) Dom Pomocy Społecznej im. św. Siostry Faustyny w Krasnobrodzie – 130 miejsc dla osób niepełnosprawnych fizycznie i w podeszłym wieku,
- b) Dom Pomocy Społecznej w Majdanie Wielkim - 64 miejsc dla mężczyzn chorych psychicznie,
- c) Dom Pomocy Społecznej „Pod modrzewiami” w Szczebrzeszynie – 70 miejsc dla kobiet z niepełnosprawnością intelektualną,
- d) Dom Pomocy Społecznej w Ruskich Piaskach – 58 miejsc dla kobiet psychicznie chorych.
- e) Rodzinne Domy Opieki w Józefowie – 3 domy, łącznie 24 miejsc
- e) Powiatowy Ośrodek Wsparcia – dla 30 osób z zaburzeniami psychicznymi,
- f) Warsztat Terapii Zajęciowej w Dominikanówce – 40 miejscowa placówka dla osób, które ze względu na niepełnosprawność nie mogą podjąć pracy i mają wskazania do terapii zajęciowej,

g) Specjalistyczne ośrodki prowadzone przez organizacje pozarządowe, oferujące profesjonalną pomoc i wsparcie osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom:

2. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania. W latach 2017-2020 łącznie 20 osób korzystało z tej formy wsparcia.

3. Usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej – **Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”** w całości finansowany ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Realizacja programu pozwoli na ograniczeniu skutków niepełnosprawności oraz stymulowanie osoby do podejmowania aktywności, przeciwdziałanie dyskryminacji, umożliwiono osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności,

4. Pomoc ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazuje powiatowi zamojskiemu środki na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zamościu natomiast z zakresu rehabilitacji zawodowej Powiatowy Urząd Pracy w Zamościu.

W ramach rehabilitacji społecznej dofinansowywane są:

- 1) koszty działania warsztatów terapii zajęciowej,
- 2) uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- 3) likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
- 4) zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- 5) organizacja sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych.

Ze środków przeznaczonych na rehabilitację zawodową finansowane są:

- 1) wydatki na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu,
- 2) finansowanie kosztów szkolenia osób niepełnosprawnych,
- 3) przyznawanie osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
- 4) zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z tworzeniem i wyposażeniem stanowisk pracy oraz zatrudnieniem osób niepełnosprawnych.

2.6 WSPIERANIE DZIECKA I RODZINY

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa rodzinę jako podstawową komórkę społeczeństwa i naturalne środowisko rozwoju. Każde dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zrozumieniem, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspakaja jego potrzeby, zarówno emocjonalne, jak i egzystencjalne. W literaturze przedmiotu **rodzina** interpretowana jest jako środowisko interakcji społecznych oraz szczególnych więzi opartych na jedności krwi i związkach emocjonalnych, środowisko socjalizacji, a także środowisko

wychowawcze. To w rodzinie dziecko uczy się zasad postępowania, jest przygotowywane do pełnienia określonych ról w życiu dorosłym. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Harmonijny i prawidłowy rozwój dziecka jest możliwy w prawidłowo funkcjonującej rodzinie. W przypadku jakiegokolwiek dysfunkcjonalności rodziny dziecko ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy państwa. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami.

Rodzina jest wspólnotą podlegającą zmianom. Dysfunkcje i kryzys w rodzinie warunkowane są różnymi czynnikami, a wśród tych, które obecnie najbardziej zagrażają rodzinom wymienia się trudną sytuację ekonomiczną i związane z tym migracje zarobkowe rodziców, rozluźnienie więzi między rodzicami, a dziećmi i pojawianie się nowych rodzajów uzależnień. To one niosą ze sobą zagrożenia wpływające na zmiany w strukturze i trwałości rodzin. Długotrwały brak pracy i perspektyw na nią prowadzą do zubożenia, a to rodzi kolejne konsekwencje w postaci braku lub bardzo ograniczonego dostępu do różnych obszarów życia społecznego, w tym zdrowia, edukacji, kultury czy mieszkalnictwa.

Z kolei dysfunkcjonalność w sferze ekonomiczno – bytowej negatywnie rzutuje na realizację pozostałych funkcji rodziny, w tym opiekuńczej i wychowawczej. Często jest zarzewiem zjawisk patologicznych. Ważne jest zatem, by zgodnie z zasadą pomocniczości, udzielić rodzinie wsparcia, które zapewni nienaruszenie jej integralności, a przede wszystkim zapewni ochronę wychowującym się w niej dzieciom.

Zgodnie ze wspomnianą ustawą wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek ten, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Realizują one ten obowiązek w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Praca z rodziną odbywa się poprzez przydzielenie tam, gdzie jest to wskazane, asystenta rodziny.

Ponadto w celu wspierania rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Praca z rodziną jest prowadzona również w formie:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- terapii i mediacji;
- usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;
- pomocy prawnej, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego;
- organizowaniu dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji (grup wsparcia, grup samopomocowych).

a) Diagnoza demograficzno – społeczna systemu wsparcia rodziny na terenie gminy Krasnobród

Malejąca liczba mieszkańców gminy ma potwierdzenie w danych statystycznych odnoszących się do liczby dzieci urodzonych na przestrzeni ostatnich lat. Mając na uwadze zbadanie sytuacji rodzin funkcjonujących na terenie gminy informacje do opracowania diagnozy zostały zgromadzone głównie w oparciu o dane instytucji powołanych w gminie do prowadzenia pracy z rodziną tj. Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krasnobrodzie- wywiady środowiskowe i praca socjalna. Sprawozdawczość MGOPS pozwala na określenie skali rodzin wymagających interwencji socjalnej. Dane w tym zakresie przedstawiono w tabeli nr 9.

Tabela Nr 9 Liczba rodzin objęta pomocą MGOPS w Krasnobrodzie w latach: 2018 – 2019

Rodziny objęte pomocą MGOPS	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Ogólna liczba rodzin	187	163	136
Liczba osób w rodzinach	613	497	397
Liczba rodzin z dziećmi	100	73	63
W tym rodziny <ul style="list-style-type: none"> ▪ z 1 dzieckiem ▪ z 2 dzieci ▪ z 3 i więcej dzieci 	27 38 35	17 26 30	13 25 25
Liczba rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności opiekuńczo – wychowawcze	6	7	7
Liczba rodzin , w stosunku do których wnioskowano do sądu o wgląd w sytuację rodziny	0	1	1
Liczba rodzin , wobec których sąd wydał orzeczenie o umieszczeniu dzieci w pieczy	0	1	1

Źródło: Sprawozdawczość własna MGOPS.

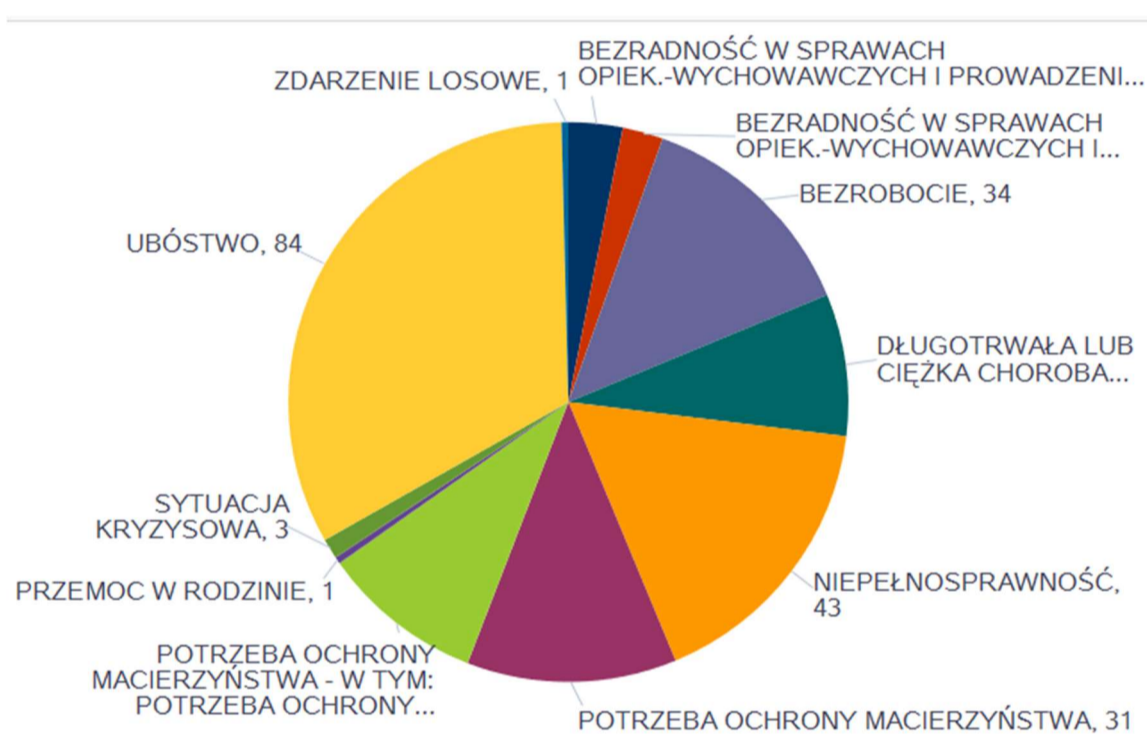
Analiza danych zawartych w tabeli wskazuje na stały spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń MGOPS, w tym rodzin z dziećmi. Spadek należy zauważyć również we wszystkich kategoriach odnoszących się zarówno, co do liczby członków rodzin, ich dzietności oraz rodzin niepełnych.

Ustawa o pomocy społecznej określa powody ubiegania się o wsparcie, poniższa tabela przedstawia najczęstsze powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej w gminie Krasnobród:

Tab. Nr 10 Powody przyznawania pomocy społecznej rodzinom korzystającym ze wsparcia MGOPS w Krasnobrodzie w latach 2017 – 2019.

Powody przyznawania świadczeń w rodzinach	2017 r.	2018 r.	2019 r.
ubóstwo	138	99	89
sieroctwo, bezdomność	0	1	0
wielodzietność	38	33	26
potrzeba ochrony macierzyństwa	43	41	32
bezrobocie	51	41	31
niepełnosprawność	46	48	43
długotrwała lub ciężka choroba	17	18	23
bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	7	6	7

Powody udzielania pomocy rodzinom w 2020 roku.

Głównym powodem przyznawania świadczeń z pomocy społecznej było w dalszym ciągu ubóstwo i bezrobocie, analiza sprawozdawczości MGOPS w obszarze powodów przyznawania

pomocy wskazuje na podobny poziom liczby rodzin, które objęto wsparciem z uwagi na bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Należy zakładać, iż proporcja udziału rodzin z dziećmi korzystających z pomocy z powodu problemów opiekuńczo-wychowawczych w ogólnej liczbie rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej, utrzyma się na tym samym poziomie.

Skalę rodzin z problemem opiekuńczym można oszacować także na podstawie danych statystycznych kuratorskiej służby sądowej. W 2018 r. na terenie gminy w II Zespole Kuratorskiej Służby Sądowej prowadzonych było 8 nadzorów w sprawach opiekuńczych oraz 6 nadzorów w sprawach nieletnich. W 2019 r. liczba prowadzonych nadzorów w sprawach opiekuńczych wzrosła do 12 (w których rodzice mają ograniczone wykonywanie władzy rodzicielskiej poprzez nadzór kuratora), natomiast do 3 spadła liczba nadzorów w sprawach nieletnich (są to sprawy, w których sąd zastosował wobec nieletnich środek wychowawczy w postaci nadzoru kuratora sądowego).

Rodziny objęte nadzorem kuratora sądowego najczęściej obciążone są następującymi problemami: uzależnienie od alkoholu, niepełnosprawność intelektualna, niezaradność życiowa, przemoc w rodzinie oraz zaburzone relacje wewnątrzrodzinne. Nieletni objęci nadzorem kuratora wykazują następujące cechy demoralizacji: nierealizowanie obowiązku szkolnego, palenie papierosów, spożywanie alkoholu.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krasnobrodzie realizuje zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. Na rzecz rodzin z problemami przemocy domowej prowadzone są zintegrowane działania w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego powołanego w gminie Krasnobród. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące prowadzenia procedury „Niebieskiej Karty”.

Rok	Liczba niebieskich kart		Liczba powołanych grup roboczych
	ogółem	rodziny z dziećmi	
2018	19	7	15
2019	11	8	9

**Tab. Nr 11 Liczba Niebieskich Kart oraz powołanych Grup roboczych w latach 2018 – 2019,
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS**

Analiza danych z 2018 i 2019 roku wykazuje tendencje spadkową o 42% zjawiska przemocy.

Rodziny wymagające wzmożonego wsparcia obejmowane są pomocą asystenta rodziny. Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia sobie z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, który umożliwi jej dalsze wychowywanie dzieci lub powrót dzieci do rodziny. Asystent rodziny planując pracę w rodzinie obejmuje obszary: wsparcia psychiczno-emocjonalnego, diagnostyczno-monitorującego,

opiekuńcze, doradcze, mediacyjne, wychowawcze, motywująco –aktywizujące.
Liczbę rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w analizowanym okresie przedstawia

Tabela: Nr 12: Liczba rodzin, objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2017-2019.

Rok	liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	liczba dzieci w rodzinie
2017	7	21
2018	6	18
2019	7	18

Tab. Nr 13 Liczba dzieci w pieczy zastępczej w latach 2017 -2019. Źródło: Sprawozdawczość własna MGOPS.

Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	2017		2018		2019	
	rodziny zast.	placówki op-wych	rodziny zast.	placówki op-wych	rodziny zast.	placówki op-wych
	2	2	2	0	4	0

Jednocześnie zauważyć należy, iż dzieciom, wobec których sąd orzekł o potrzebie wychowania w pieczy zastępczej w pierwszej kolejności zapewnia się rodzinne formy opieki, gdyż są najkorzystniejszym dla dzieci zastępczym środowiskiem wychowawczym. Poza pracą asystenta rodziny, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przewiduje wspieranie rodzin przez tzw. rodziny wspierające. Rolę tę mogą pełnić osoby z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzina wspierająca ma pomóc rodzinie w przewyciężeniu trudności związanych zarówno z opieką i wychowaniem, ale też w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Od momentu wdrożenia ustawy na terenie gminy Krasnobród, nie utworzono żadnej rodziny wspierającej. Powyższe może wynikać z faktu, iż często w pomocy społecznej występuje zjawisko dziedziczenia dysfunkcji, co oznacza, że w najbliższym otoczeniu danej rodziny trudno wskazać osoby, którym można byłoby powierzyć funkcję rodziny wspierającej. Ich zadanie przejmują zatem asystenci, pracownicy socjalni. Inną przyczyną może być niechęć przed sformalizowaniem udzielanej pomocy. Skutecznemu wspieraniu rodzin służy także poradnictwo dla rodzin oraz prowadzenie edukacji w zakresie poprawy komunikacji w rodzinie, zwiększenia umiejętności rodzicielskich, umiejętności rozwiązywania sytuacji kryzysowych. Działaniami takimi należy objąć w pierwszej kolejności rodziny, w których istnieje zagrożenie odebraniem dziecka. Na terenie powiatu zamojskiego działalność w zakresie poradnictwa realizuje MGOPS w ramach pracy socjalnej, asystent rodziny oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Szczepieszynie. Powiat organizuje także punkty bezpłatnego poradnictwa prawnego.

b) Zasoby instytucjonalne w obszarze wspierania rodziny na terenie gminy Krasnobród

- Tab. Nr 14

Nazwa instytucji	Zakres działania
Urząd Miejski w Krasnobrodzie	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opieka nad dziećmi od 2,5 lat ➤ prowadzenie szkół podstawowych wraz z oddziałem integracyjnym – 3 szkoły, ➤ prowadzenie szkoły średniej ➤ działania profilaktyczne w ramach programów przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii
Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krasnobrodzie	<ul style="list-style-type: none"> ➤ stypendia dla uczniów, ➤ Karta Dużej Rodziny ➤ pomoc finansowa, rzeczowa i praca socjalna; ➤ kierowanie do instytucjonalnych form wsparcia; ➤ realizacja zadań związanych z dofinansowaniem rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych; ➤ realizacja zadań związanych z wypłatą świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych; ➤ realizacja zadań związanych z przyznawaniem dodatków mieszkaniowych i dodatków energetycznych ➤ realizacja rządowych programów osłonowych np. Program 500+ i Dobry Start; ➤ realizacja projektów reintegracji społeczno – zawodowej współfinansowanych ze środków EFS; ➤ realizacja rządowego programu w zakresie dożywiania pod nazwą „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023; ➤ współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy i integracji społecznej; ➤ współpraca z Kościołem i związkami wyznaniowymi; ➤ współpraca z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną Nr 2 w zakresie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, logopedycznego i zawodowego dla dzieci i młodzieży; ➤ współpraca z pedagogami szkolnymi m.in. w zakresie dożywiania dzieci, wypoczynku letniego i zimowego, kwalifikowania dzieci do placówek, pracy socjalnej; ➤ realizacja zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym realizacja procedury Niebieskiej Karty

Asystent rodziny	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wsparcie i pomoc asystenta rodzinnego, w tym zapewnienie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów ➤ tworzenie warunków do działania rodzin wspierających ➤ prowadzenie pracy z rodziną w szczególności w formie: konsultacji, mediacji, terapii, pomocy prawnej, organizowania grup wsparcia i grup samopomocowych ➤ realizacja programów prozdrowotnych na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin objętych wsparciem
Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Szczepleszynie	<ul style="list-style-type: none"> ➤ pomoc psychologiczna i prawna; ➤ hostel ➤ grupa wsparcia dla kobiet ofiar przemocy; ➤ realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc;
Szkolne Koło Caritas	<ul style="list-style-type: none"> ➤ pomoc i wsparcie dla osób samotnych, niepełnosprawnych, chorych, pomoc dla dzieci m. in. w zakresie odrabiania lekcji i nauki języków obcych; ➤ szkolenie wolontariuszy;
Organizacje pozarządowe lokalne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ bezpłatne wydawanie żywności rodzinom o niskim statusie materialnym ➤ organizacja warsztatów kulinarnych, ekonomicznych, prowadzenia gospodarstwa domowego, ➤ działalność społeczno – wychowawcza i kulturowa
Roztoczańska Spółdzielnia WartO w Krasnobrodzie	<ul style="list-style-type: none"> ➤ realizacja usług opiekuńczych w ramach zlecenia MGOPS ➤ warsztaty tematyczne
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	<ul style="list-style-type: none"> ➤ inicjowanie działań lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. ➤ podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących zasad promocji i reklamy oraz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych ➤ opiniowanie projektu Miejskiego – Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz sprawozdań z jego realizacji ➤ podejmowanie czynności, zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kierowanie na badanie przez biegłych, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego. ➤ podejmowanie interwencji wobec rodziny dotkniętej przemocą w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”. ➤ podnoszenie kwalifikacji z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach i konferencjach
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzine w Zamościu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, ➤ prowadzenie warsztatów dla rodziców mających problemy opiekuńczo – wychowawcze oraz dla asystentów rodzin, pedagogów
Miejsko - Gminna Biblioteka Publiczna w Krasnobrodzie	<ul style="list-style-type: none"> – zajęcia literackie promujące – konkursy promujące czytelnictwo
Krasnobrodzki Dom Kultury	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zajęcia świetlicowe lokalne, ➤ koła zainteresowań ➤ organizowanie spotkań z kulturą i sztuką, ➤ prowadzenie świetlic wiejskich, ➤ zajęcia muzyczne

Przedstawione zasoby z pewnością nie stanowią katalogu zamkniętego. Szeroką działalność na rzecz rodzin prowadzą także szkoły i przedszkola, organizacje pozarządowe działające m.in. na rzecz dzieci i rodzin. Są to m.in. warsztaty tematyczne dla dzieci z rodzicami, szkolenia, kształtowanie właściwych postaw i zachowań społecznych, konsultacje i poradnictwo dla rodziców, pomoc psychologiczno – pedagogiczna, diagnoza sytuacji dzieci, imprezy integracyjne, programy wychowawczo – profilaktyczne, wolontariat szkolny i akcje pomocowe.

W ramach wsparcia rodziny i pomocy dla rodzin i dzieci wdrożono szereg elementów pomocowych pieniężnych i niepieniężnych: m.in. Kartę Dużej Rodziny, Program „Posiłek w szkole i w domu”, rządowych programów osłonowych np. Program 500+ i Dobry Start, poradnictwo socjalne i psychologiczne, stypendia socjalne.

c) realizacja świadczeń pieniężnych wspierających rodzinę

- świadczenia rodzinne - w latach 2017-2019 obserwuje się spadek liczby rodzin otrzymujących pomoc z tytułu urodzenia i wychowywania dziecka. Zgodnie z prognozami demograficznymi należy przyjąć, że ta tendencja utrzyma się w kolejnych latach. Do 31 grudnia 2019 roku ogólna kwota zrealizowanych świadczeń rodzinnych razem z funduszem alimentacyjnym wyniosła 2 515 217,45 zł, poszczególne świadczenia przedstawiały się następująco:

Tab. Nr 15 Świadczenia rodzinne z podziałem na rodzaj i wartość wypłaconych środków.

Rodzaj świadczenia	Kwota świadczeń 2019	Kwota świadczeń 2020
Zasiłki rodzinne z dodatkami	1 281 925,28	1 184 403,14
Zasiłki pielęgnacyjne	375 920,46	461 155,75
Świadczenie opiekuńcze	558 305,20	719 219,40
Świadczenie rodzicielskie	122 006,51	192 982,30
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	41 000,00	45 000,00
Fundusz alimentacyjny	132 060,00 zł	125 460,00
Świadczenia z tytułu urodzenia żywego dziecka, o którym mowa w art. 10 <i>Ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”</i>	4 000,00	4 000,00
razem	2 515 217,45	2 732 220,56

- **świadczenia wychowawcze - Program Rodzina 500+**. d 2016 roku w tutejszym Ośrodku realizowany jest program Rodzina 500+, który gwarantuje regularne wsparcie dla rodziców wychowujących dzieci. Świadczenie będzie przysługiwać do chwili ukończenia przez dziecko 18 roku życia w wysokości 500,00 zł miesięcznie na każde dziecko w rodzinie. Wsparcie jest przyznawane na podstawie decyzji administracyjnej.

Wypłacono świadczenia wychowawczych rodzina 500+ w 2019 roku na ogólną kwotę 5 695 000,00 zł. wydano łącznie 718 decyzji, program objął ok. 1060 dzieci w roku 2020 na kwota wypłaconych świadczeń wzrosła do 6 721 647,96 zł.

- **Dobry Start** - świadczenie "Dobry Start" przysługuje raz w roku na dziecko uczące się w szkole do ukończenia 20 roku życia lub do 24 roku życia w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności. Łącznie w 2019 roku przyznano 843 świadczenia na kwotę 252 900 zł.

- **Karta Dużej Rodziny** - system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Jej posiadacze mają możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych czy księgarni na terenie całego kraju. Spersonalizowana Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny wielodzietnej. Rodzice, przez których rozumie się także rodziców zastępczych lub osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, mogą korzystać z Kart dożywotnio, dzieci – do 18 roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 r.ż. Ponadto od 2019 roku Karta przysługuje również rodzicom którzy w przeszłości mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku. Na terenie gminy Krasnobród od 2014 roku wydano 1012 Kart Dużej Rodziny.

- **Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” - „Posiłek w szkole i w domu”** od stycznia 2019 roku obowiązuje Rządowy program przyjęty Uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 roku w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w

szkole i w domu” na lata 2019 – 2023 /M.P. z 2018 r. poz.1007/, który przewiduje udzielenie wsparcia w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub szkoły ponadgimnazjalnej, osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej, w szczególności osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym.

Tab. nr 16 Liczba dzieci i młodzieży objęta pomocą w ramach programu w latach 2018 - 2019

Lata	ogółem liczba osób korzystających z programu	w tym liczba dzieci
2018	217	183
2019	202	145

Ogólna liczba osób objętych programem „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” wynosiła w 2018 roku 217 osób, w tym 40 dzieci do 7 roku życia i 143 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej. W 2019 roku ogólna liczba zmniejszyła się do 202 osoby, w tym 25 to dzieci w wieku przedszkolnym a 120 to uczniowie szkół. Dzięki programowi, o którym mowa, udzielana jest pomoc w formie: posiłku i świadczenia pieniężnego na zakup posiłku.

Samorząd wspiera rodziny ubogie posiadające dzieci, udzielając świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym z dotacji celowej pochodzącej ze środków budżetu państwa, w formie przyznawanego uczniom stypendium socjalnego oraz zasiłku szkolnego. Od roku 2017 kwota przeznaczonych środków w stosunku do roku 2020 wzrosła ponad sześciokrotnie, co było związane ze zwiększeniem dotacji. Udział środków własnych Gminy Krasnobród w ww. pomocy to minimum 20% kwoty dotacji.

Tabela nr 17. Wysokość środków przeznaczonych na stypendia socjalne i zasiłki szkolne przyznane uczniom w gminie Krasnobród. Źródło: oprac. MGOPS, 2020 r

Wyszczególnienie	Dane z lat			
	2017	2018	2019	2020
suma wydanych środków w zł	31 400	23 530	49 452	96 630
w tym środki Gminy Krasnobród	10 027	4 706	9 890,40	19 326

W latach 2017--2020 liczba dzieci kwalifikujących się do otrzymania stypendium socjalnego malała, z uwagi na spadek liczby dzieci w szkołach oraz ograniczenia dochodowe uprawniające do jego otrzymania.

Tabela nr 18. Liczba stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych w roku szkolnym, przyznanych uczniom w latach 2017 –2020

Wyszczególnienie	Dane z lat			
	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
stypendia szkolne	191	102	66	75
zasiłki szkolne	0	0	0	2

Spadek liczby przyznanych stypendiów w latach 2019/2020 jest związany z wprowadzeniem rządowych programów wspierających rodzinę tj. świadczenie wychowawcze, Dobry start oraz wzrostem minimalnej płacy oraz spadkiem współczynnika bezrobocia. Należy przyjąć założenie, że utrzyma się niewielka tendencja spadkowa, związana ze kolejnym wzrostem płacy minimalnej jak również spadkiem liczby osób bezrobotnych w gminie.

2. 7 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

2.7.1 OCHRONA ZDROWIA

W gminie Krasnobród funkcjonują 3 przychodnie oraz 2 praktyki lekarskie w Krasnobrodzie (brak na obszarach wiejskich):

- „Terapia” Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej PRZYCHODNIA (obie znajdują się przy ul. Lelewela w Krasnobrodzie, w dzielnicy Centrum).
- Przychodnia rehabilitacyjna.

Na terenie miasta Krasnobród funkcjonują 4 apteki.

2.7.2 UZDROWISKO

W dniu 14 października 2019 r. Minister Zdrowia potwierdził spełnianie przez uzdrowisko Krasnobród wymagań określonych w ustawie uzdrowiskowej. Ministerstwo potwierdziło, że uzdrowisko Krasnobród posiada: złoża torfu leczniczego, klimat o właściwościach leczniczych, zakłady lecznictwa uzdrowiskowego przygotowane do prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego oraz odpowiednią infrastrukturę techniczną.

Samodzielne Publiczne Sanatorium Rehabilitacyjne im. Janusza Korczaka w Krasnobrodzie usytuowane jest na terenie Krasnobrodzkiego Parku Krajobrazowego, w bezpośrednim sąsiedztwie otuliny Roztoczańskiego Parku Narodowego i rezerwatu „Święty Roch”. Sanatorium istnieje od 1957 roku i zlokalizowane jest w zabytkowym zespole pałacowo – parkowym w Krasnobrodzie, w odległości 150m od zalewu, stawów i lasów sosnowo -jodłowo – świerkowych. Są tu idealne warunki do odpoczynku – spokój, rozległa przestrzeń zachęcająca do spacerów rozlicznymi ścieżkami spacerowymi, dużo zieleni, odprężające zabiegi SPA. Zajmuje się leczeniem i rehabilitacją osób ze schorzeniami narządów ruchu, neurologicznymi,

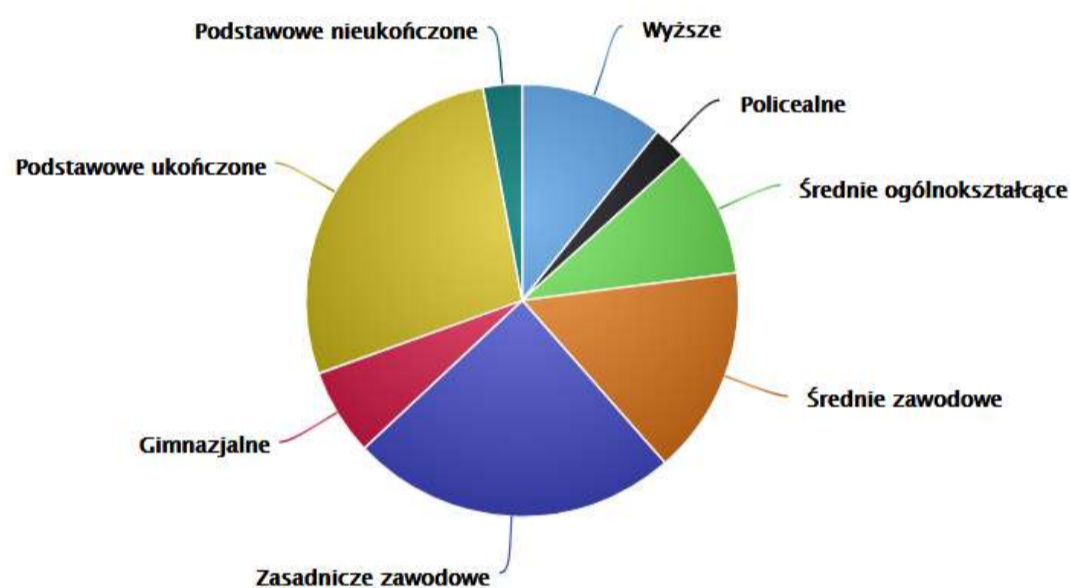
układu oddechowego, jak również z otyłością, posiada ofertę skierowaną do dzieci i dorosłych: Od 2007 roku przy sanatorium funkcjonuje przychodnia uzdrowskowa, gdzie można skorzystać z porad lekarskich oraz zabiegów rehabilitacyjnych w ramach świadczeń ambulatoryjnych, na podstawie skierowania NFZ lub prywatnie.

2.8 SZKOLNICTWO

Na koniec 2018 roku 1 689 mieszkańców gminy Krasnobród było w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 832 kobiet oraz 857 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 10,8% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,5% wykształcenie policealne, 9,7% średnie ogólnokształcące, a 15,6% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 24,5% mieszkańców gminy Krasnobród, gimnazjalnym 6,5%, natomiast 27,6% podstawowym ukończonym. 2,9% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa lubelskiego mieszkańcy gminy Krasnobród mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Krasnobród największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (29,1%) oraz zasadnicze zawodowe (17,5%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (31,7%) oraz podstawowe ukończone (26,0%).

Poziom wykształcenia – Gmina Krasnobród

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

Więcej: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Krasnobrod

Z danych dotyczących liczby uczniów w poszczególnych etapach nauczania można wysnuć wnioski, że rodzice i dzieci podejmują decyzję o kontynuacji nauki na etapie ponadpodstawowym w placówkach położonych poza gminą Krasnobród.

SIEĆ SZKÓŁ NA TERENIE GMINY KRASNOBRÓD

I. Zespół Szkół w Krasnobrodzie - w skład Zespołu wchodzi:

- a) Szkoła Podstawowa im. 25 Pułku Ułanów w Krasnobrodzie
- b) Przedszkole Samorządowe w Krasnobrodzie
- c) Liceum ogólnokształcące im. św. Jana Pawła II w Krasnobrodzie

II. Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Kaczórkach

III. Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Majdanie Wielkim

Ponadto przy dwóch ostatnich szkołach wiejskich działają oddziały przedszkolne.

Nierozwiązanym problemem jest zapewnienie opieki dzieciom w wieku do 3 lat, na terenie gminy nie ma żadnej formy opieki.

Dane demograficzne w analizowanym okresie wskazują na niekorzystną tendencję spadkową liczby uczniów na terenie gminy.

Ze względu na rozległość obwodu szkolnego, rozmieszczenie poszczególnych miejscowości i sieć komunikacyjną gmina jest zmuszona zapewnić uczniom bezpłatny transport do poszczególnych szkół wraz z opieką podczas dowozu oraz opieką świetlicową.

Ponadto gmina zapewnia uczniom dożywianie w stołówce szkolnej, część uczniów w zależności od sytuacji materialnej korzysta z posiłków refundowanych. Dla zapewnienia posiłków dla uczniów szkoły w Majdanie Wielkim i Kaczórkach gmina finansuje dowóz gotowych posiłków z kuchni szkoły w Krasnobrodzie.

Niepełnosprawność uczniów – gmina Krasnobród przygotowana jest na edukację niepełnosprawnych uczniów i związane z tym potrzeby udzielania pomocy zgodnie ze wskazaniami poradni psychologiczno – pedagogicznej w zakresie kształcenia specjalnego. W szkole w Krasnobrodzie organizowane są zajęcia rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością umysłową w stopniu głębokim. Szkoła zapewnia uczniom z orzeczoną niepełnosprawnością:

- 1) realizację zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego;
- 2) odpowiednie warunki do pobytu w szkole, sprzęt specjalistyczny i środki dydaktyczne;
- 3) realizację programów nauczania dostosowanych do indywidualnych potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych ucznia;
- 4) zajęcia rewalidacyjne, stosownie do potrzeb;
- 5) integrację ze środowiskiem rówieśniczym;
- 6) zajęcia rehabilitacyjne prowadzone przez specjalistów.

Zajęcia rewalidacyjno – wychowawcze organizuje się dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim od początku roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą 3 lata, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w który kończą 25 lat.

2.9 KULTURA, SPORT I REKREACJA

1. Krasnobrodzki Dom Kultury - w gminie Krasnobród swoją siedzibę ma Krasnobrodzki Dom Kultury - działalność KDK w prowadzona jest systematycznie od poniedziałku do piątku, a w miarę potrzeb również w weekendy i inne dni wolne od pracy. Zakres działania:

- prowadzenie zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży: szachowych, tanecznych, plastycznych, teatralnych, nauki gry na instrumentach dętych i gitarze, Klub Malucha „Bawiarenka” oraz zumba,
- działalność zespołów: Wójtowanie, Krasnobrodzka Orkiestra Dęta, Krasnobrodzki Gospel,
- prowadzenie 4 świetlic wiejskich w: Majdanie Wielkim, Starej Hucie, Wólce Husińskiej i Dominikanówce),
- przy KDK działa również Stowarzyszenie Klub 50 Plus.
- organizację różnego rodzaju imprez i innych wydarzeń:
- festiwale i przeglądy muzyczne: Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej „Per Artem ad Astra”, Międzynarodowy Festiwal Kolęd i Pastorałek, Międzynarodowy Festiwal „Śladami Singera”, Przegląd Orkiestr Dętych, Ogólnopolski Plener Ilustratorów,
- koncerty: różnego rodzaju zespołów podczas imprez oraz koncerty okolicznościowe np.: Koncert Kolędowo – Jasełkowy, Koncert dla Rodziców, Letnie koncerty na placu Siekluckiego.
- konkursy np.: plastyczne, wokalne, recytatorskie, organowy, wielkanocny,
- wystawy: pokonkursowe, a także wystawy profesjonalnych artystów, np. prezentujące dorobek Ogólnopolskiego Pleneru Ilustratorów,
- imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne – Turnieje Szachowe: Feryjny oraz „Krasnobrodzka Wieża”, IV Bieg Zdrojowy, rodzinne rajdy rowerowe, Turniej Piłki Nożnej o puchar Burmistrz, Bieg Pamięci Dzieci Zamojszczyzny oraz XX Wojewódzkie Igrzyska LZS,
- imprezy charytatywne - Akcja charytatywna „Życie przez całe życie” na rzecz Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Krok za Krokiem” w Zamościu oraz Akcja „Pomóż Dzieciom Przetrwać Zimę”,
- spotkania religijne (KDK wpiera ich organizację) – Odpust MB Jagodnej i Św. Rocha, Dożynki Diecezjalne, Diecezjalna Pielgrzymka KGW i Zespołów Ludowych, Orszak Trzech Króli,
- imprezy patriotyczne – Rocznica Powstania Styczniowego, Święto Konstytucji 3 Maja, Narodowe Święto Niepodległości.
- warsztaty – plastyczne, rękodzieła, muzyczne,
- szkolenia – np. cykl szkoleń Akademii Rozwoju Przedsiębiorczości, szkolenie dla KGW i stowarzyszeń oraz szkolenia organizowane przez inne podmioty,

- seanse filmowe,
- wydawanie „Gazety Krasnobrodzkiej”

Zespoły działające w KDK swoimi występami uświetniają różnego rodzaju imprezy i wydarzenia organizowane na terenie miasta i gminy Krasnobród oraz poza ich granicami, promując w ten sposób kulturę naszego regionu oraz naszą gminę. Poza tym biorą udział w festiwalach i przeglądach zyskując tam uznanie jurorów i publiczności.

Do stałych form pracy KDK należy zaliczyć następujące zajęcia:

- teatralne,
- świetlicowe,
- plastyczne (Pracownia Małych Artystów, Mały Artysta),
- muzyczne,
- klub szachowy,
- pracownia komputerowa.

Na terenie gminy Krasnobród znajdują się 3 muzea: Muzeum Sztuki Sakralnej, Muzeum Wieńców Dożynkowych i Krasnobrodzkie Muzeum Parafialne, a także 3 galerie: Galeria „Szur”, Galeria „Przystanek” w budynku Informacji Turystycznej w Krasnobrodzie oraz Galeria Sztuki Ludowej w Majdanie Wielkim.

2. Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Krasnobrodzie - celem jest gromadzenie, opracowywanie i konserwacja materiałów bibliotecznych w tym materiałów dotyczących własnego regionu. Udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie do domu. Współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami upowszechniania kultury, organizacjami i towarzystwami w zakresie rozwijania i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa. Przy Bibliotece działa Filia w Hutkach oraz Informacja Turystyczna w Krasnobrodzie. *Stan księgozbioru* ogółem: 16408 woluminów w tym Krasnobród – 10667, Hutki – 5741.

Biblioteka w Krasnobrodzie prowadzi elektroniczny katalog książek dostępny online, który umożliwia bezpośrednią rezerwację wybranych egzemplarzy przez Internet. Również wypożyczalnia prowadzona jest w sposób elektroniczny.

Realizując rozwijanie i zaspokajanie potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa, Biblioteka Publiczna w Krasnobrodzie ma w swojej ofercie różnorodny zakres działań skierowanych zarówno dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych. Są to różnego rodzaju konkursy czytelnicze, literackie i plastyczne. Część z nich wpisała się na stałe w harmonogram działań Biblioteki, m.in. Mistrz Pięknego Czytania i Mały Mistrz Czytania. Każdego roku bierze udział w akcjach promujących czytanie: w Ogólnopolskim Dniu Głośnego Czytania. Innym rodzajem oferty, jaką proponuje dzieciom Biblioteka są zajęcia podczas ferii zimowych. W ofercie dla dorosłych są kreatywne warsztaty, podczas których uczestnicy wykonują stroiki świąteczne oraz

różnego rodzaju dekoracje z wykorzystaniem nowoczesnych form i materiałów. Sposobem promocji czytelnictwa wśród dorosłych jest również Narodowe Czytanie.

Informacja Turystyczna - (działa w strukturach Miejsko – Gminnej Biblioteki Publicznej w Krasnobrodzie) - kompleksowa informacja dotycząca atrakcji turystycznych Krasnobrodu, Zamościa i całego Roztocza (bazy noclegowej, bazy gastronomicznej, rozkładzie jazdy wszelkich środków komunikacji czy kalendarza imprez dla całego regionu). Budynek pełni funkcje galerii - mieści się tu Galeria Przystanek, w której organizowane są wystawy m.in. malarstwa i fotografii. Budynek jest przystosowany dla osób niepełnosprawnych.

3. EKONOMIA SPOŁECZNA NA TERENIE GMINY KRASNOBRÓD

Ekonomia społeczna to pojęcie o bardzo szerokim znaczeniu, dotyczącym wielu sfer życia społecznego. Chcąc znaleźć wspólny mianownik można powiedzieć, że kluczową zasadą w tej idei jest prymat działania na rzecz ludzi nad maksymalizacją zysku. Tym samym można zauważyć, że dla ekonomii społecznej istotne znaczenie obok celu gospodarczego ma również misja społeczna. Ekonomia społeczna to taka działalność gospodarcza, która łączy w sobie cele społeczne i ekonomiczne. Jednym z jej podstawowych celów jest wsparcie przedsiębiorczości wśród ludzi zagrożonych wykluczeniem społecznym. Za takie osoby uznaje się w szczególności długotrwale bezrobotnych, bezdomnych, uzależnionych i izolowanych. Ekonomia społeczna łączy cele społeczne i ekonomiczne, a jej istotę stanowią przedsiębiorstwa społeczne.

Na gruncie polskim możliwie najpełniejszej analizie definicyjnej pojęć ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstwa społecznego dokonano na potrzeby Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej. Przyjęto tam następujące rozumienie ekonomii społecznej: „Ekonomia społeczna to sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu”. Celnej definicji przedsiębiorstwa społecznego dostarcza natomiast europejska sieć badawcza EMES. Według niej „za przedsiębiorstwo społeczne uznaje się działalność o celach głównie społecznych, której zyski w założeniu są reinwestowane w te cele lub we wspólnotę, a nie w celu maksymalizacji zysku lub zwiększenia dochodu udziałowców czy też właścicieli”. Najistotniejszymi obecnie grupami podmiotów ekonomii społecznej są organizacje obywatelskie prowadzące działalność w sferze pożytku publicznego oraz spółdzielnie socjalne. Jednak, aby zrozumieć czym są przedsiębiorstwa społeczne należy przede wszystkim przytoczyć jakie mogą one przybierać formy. Sektor ekonomii społecznej składa się z trzech segmentów:

1. Podmioty o charakterze integracyjnym, które mają umożliwić reintegrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, tj. Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej. Formy te nie będą w żadnym przypadku przedsiębiorstwami społecznymi, ale mogą przygotowywać do prowadzenia lub pracy w przedsiębiorstwie społecznym lub być prowadzone jako usługa na rzecz społeczności lokalnej przez przedsiębiorstwa społeczne.
2. Podmioty o charakterze pożytku publicznego, które prowadzą działalność ekonomiczną, zatrudniają pracowników, choć ich działanie nie jest oparte na ryzyku ekonomicznym – są to

organizacje pozarządowe prowadzące działalność odpłatną i nieodpłatną pożytku publicznego. Podmioty te mogą stać się przedsiębiorstwami społecznymi o ile podejmą działalność gospodarczą w określonym zakresie, podejmując również zobowiązania statutowe odnośnie do dystrybucji zysku.

3. Podmioty o charakterze rynkowym, które jednak tworzone były w związku z realizacją celu społecznego, bądź dla których leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej. Grupę tę można podzielić na trzy podgrupy:
 - podmioty pożytku publicznego prowadzące działalność gospodarczą z której zysk wspierają realizację celów statutowych,
 - spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie,
 - pozostałe spółdzielnie o charakterze konsumenckim i wzajemnościowym.

Choć ekonomia społeczna nie wpływa obecnie jeszcze w sposób kluczowy na gospodarkę, to jednak z uwagi na zakorzenienie lokalne i obecność w wielu wspólnotach samorządowych może odegrać dużo większą rolę. Jednym z najistotniejszych rezultatów jest bowiem wzrost poziomu kapitału społecznego, zaufania i współpracy różnych podmiotów, w szczególności między sektorem publicznym a społecznym co daje podstawy dla rozwoju społecznego i gospodarczego.

3.1 Diagnoza sektora ekonomii społecznej na terenie Gminy Krasnobród (ilość PES/PS).

1) Wykaz warsztatów terapii zajęciowej funkcjonujących na terenie gminy:

Na terenie Gminy Krasnobród funkcjonuje jeden warsztat terapii zajęciowej.

Tabela nr 19 Wykaz WTZ funkcjonujących na terenie gminy Krasnobród

Lp.	Nazwa	Adres	Data założenia
1	Warsztat Terapii Zajęciowej w Dominikanówce	Dominikanówka 92, 22-440 Krasnobród	2000-07-01

2) Wykaz spółdzielni socjalnych funkcjonujących na terenie gminy:

Na terenie Gminy Krasnobród od 2018 r. funkcjonują dwie spółdzielnie socjalne. Są to spółdzielnie osób prawnych, które zostały powołane przez dwa podmioty prawne, tj. jednostkę samorządu terytorialnego oraz organizację pozarządową. W przypadku Krasnobrodzkiej Spółdzielni Socjalnej „Źródło” jest to Gmina Krasnobród i Stowarzyszenie Kulturalno-Naukowe „Do Źródeł”, zaś Roztoczańską Spółdzielnię Socjalną „WartO” utworzyła również Gmina Krasnobród i Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "Radość i Nadzieja".

Tabela nr 20 Wykaz Spółdzielni Socjalnych funkcjonujących na terenie gminy Krasnobród

Lp.	Nazwa	Adres	Data założenia
1	Krasnobrodzka Spółdzielnia Socjalna „Źródło”	ul. Rynek 12, 22-440 Krasnobród	2018-05-08
2	Roztoczańska Spółdzielnia Socjalna „WartO”	ul. Rynek 12, 22-440 Krasnobród	2018-08-29

Krasnobrodzka Spółdzielnia Socjalna „Źródło” powstała w maju 2018 r. Zakres jej usług obejmuje, m.in.: remont dróg, mieszkań i obiektów, wykonywanie chodników, zjazdów i podjazdów z kostki brukowej, malowanie i konserwację elementów drewnianych i betonowych oraz utrzymanie terenów zielonych, odśnieżanie i przygotowanie opału na zimę. Ponadto spółdzielnia świadczy prace na wysokościach z rusztowań i drabiny oraz wykonuje ogrodzenia z siatki i przęseł, a także budynki gospodarcze, altany i meble ogrodowe. Spółdzielnia specjalizuje się również w pielęgnacji drzew i prowadzi prace leśne. Podmiot ten posiada szeroki wachlarz profesjonalnych maszyn, sprzętów i urządzeń niezbędnych do wykonywania najróżniejszych prac.

Roztoczańska Spółdzielnia Socjalna „WartO” rozpoczęła prowadzenie swojej działalności od sierpnia 2018 r. Zgodnie ze statutem jej zakres opiera się na prowadzeniu usług krawiecko-artystycznych oraz świadczeniu usług opiekuńczych i sprzątających. Od października 2018 r. przy ul. Handlowej 2 działa pracownia krawiecko-artystyczna „Warto, bo z Roztocza”. W jej ramach funkcjonuje punkt, w którym świadczone są usługi krawieckie oraz aktywnie działa pracownia ceramiczna, która oferuje, m.in. prowadzenie warsztatów ceramicznych dla różnych grup odbiorców, wyrób i sprzedaż pamiątek z Roztocza oraz innych spersonalizowanych prezentów czy gadżetów. Spółdzielnia prowadzi również działalność opiekuńczą dla osób starszych, chorych, samotnych. Opiekunki oferują pomoc w gospodarstwie domowym, opiekę pielęgnacyjną oraz zapewniającą kontakt podopiecznych ze społeczeństwem. Z kolei działalność sprzątająca skierowana jest do osób starszych, chorych, samotnych, ale także innych osób potrzebujących takich usług, a także instytucji państwowych i prywatnych. Usługi sprzątające polegają na kompleksowym sprzątnięciu wewnątrz: mieszkań, domów, małych biur, bloków mieszkalnych itp.

Roztoczańska Spółdzielnia Socjalna „WartO” stworzyła swoją markę „Warto, bo z Roztocza”, zaś w 2019 r. uzyskała wyróżnienie w konkursie „Znak Ekonomii Społecznej i Solidarnej” w kategorii Debiut roku organizowanym przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej. Spółdzielnia od 2020 r. prowadzi również własny sklep internetowy, gdzie można nabyć wyjątkowe, spersonalizowane i niepowtarzalne produkty, które tworzone są przez ludzi z pasją z Roztocza.

Podsumowując można stwierdzić, że spółdzielnie te charakteryzują się zróżnicowaną skalą działalności. Oba podmioty zainteresowane są dalszym rozwojem, w tym również dokonywaniem inwestycji w środki trwałe, zdobywaniem nowych zleceń, projektów oraz podwyższaniem umiejętności zawodowych pracowników, korzystaniem z dedykowanych podmiotom ekonomii społecznej programów dotacyjnych oraz korzystaniem z usług Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej.

3) Wykaz kół gospodyń wiejskich funkcjonujących na terenie gminy: /tabela nr 21/

Lp.	Nazwa	Adres	Data założenia
1	Koło Gospodyń Wiejskich Kaczórki	Kaczórki 92, 22-440 Krasnobród	2018-12-21
2	Koło Gospodyń Wiejskich Stara Huta	Stara Huta 9, 22-440 Krasnobród	2019-04-29
3	Koło Gospodyń Wiejskich Hutki	Hutki 14, 22-440 Krasnobród	2019-05-29

4	Koło Gospodyń Wiejskich Krasnobród	ul. 3 Maja 26, 22-440 Krasnobród	2019-06-27
5	Koło Gospodyń Wiejskich „Leśne Echo” w Hucisku	Hucisko 1A, 22-440 Krasnobród	2019-10-24
6	Koło Gospodyń Wiejskich Zielone	Zielone 166, 22-440 Krasnobród	2019-10-24
7	Koło Gospodyń Wiejskich Grabnik	Grabnik 1, 22-440 Krasnobród	2020-09-28

4) Wykaz organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy: /tabela nr 22/

Lp.	Nazwa	Adres	Data założenia
1	Samodzielne Publiczne Sanatorium Rehabilitacyjne im. Janusza Korczaka w Krasnobrodzie	ul. Sanatoryjna 1, 22-440 Krasnobród	2001-05-31
2	Krasnobrodzkie Towarzystwo Regionalne z siedzibą w Krasnobrodzie	ul. Kościuszki 21, 22-440 Krasnobród	2001-06-28
3	Miejsko-Gminny Klub Sportowy „I gros” w Krasnobrodzie	ul. 3-Go Maja 18, 22-440 Krasnobród	2001-12-11
4	Krasnobrodzkie Towarzystwo Wędkarskie	ul. 3-go Maja 26, 22-440 Krasnobród	2004-11-10
5	Towarzystwo Regionalne Miasta i Gminy Krasnobród	ul. Targowa 13, 22-440 Krasnobród	2006-01-17
6	Krasnobrodzkie Stowarzyszenie Korczakowskie	ul. Sanatoryjna 1, 22-440 Krasnobród	2007-09-25
7	Stowarzyszenie Kulturalno-Naukowe „Do Źródeł”	ul. 3 Maja 36, 22-440 Krasnobród	2007-10-31
8	Krasnobrodzkie Stowarzyszenie Turystyczne	ul. 3-go Maja 26, 22-440 Krasnobród	2009-04-03
9	Stowarzyszenie Wsparcia Społecznego "Przyjaźń" działającego przy Domu Pomocy Społecznej dla Osób Psychiczenie Przewlekłe Chorych w Majdanie Wielkim	Majdan Wielki 392, 22-440 Krasnobród	2009-08-31
10	"Ach Zielone" Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Miejscowości Zielone i okolic	Zielone 166, 22-440 Zielone	2011-07-19

11	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "Radość i Nadzieja"	Dominikanówka 92, 22-440 Krasnobród	2011-10-28
12	Stowarzyszenie Absolwentów i Sympatyków Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. Jana Pawła II w Krasnobrodzie	ul. Lelewela 37, 22-440 Krasnobród	2011-11-08
13	Stowarzyszenie "Zacisze Senderki"	Potok Senderki 50, 22-440 Krasnobród	2012-01-10
14	"Uroczy Zakątek" Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Miejscowości Majdan Mały i Okolic	Majdan Mały 2, 22-440 Krasnobród	2016-02-11
15	Stowarzyszenie "Klub 50 Plus"	ul. 3 Maja 36, 22-440 Krasnobród	2016-08-23
16	Stowarzyszenie "Akademia Piłkarska Arena"	ul. Partyzantów 24, 22-440 Krasnobród	2016-10-28
17	"Zielona Knieja" Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Miejscowości Stara Huta i Okolic	Stara Huta 7, 22-440 Krasnobród	2016-12-20
18	Stowarzyszenie "Malowanka"	Malewszczyzna 17, 22-440 Krasnobród	2019-06-26
19	Stowarzyszenie Mieszkańców "Nasz Podklasztor"	ul. Tomaszowska 25, 22-440 Krasnobród	2020-04-07
20	Stowarzyszenie Maestria-Edukacja i Rozwój	ul. 3 Maja 26, 22-400 Krasnobród	2020-06-25

5) Wykaz OSP funkcjonujących na terenie gminy: /tabela nr 23/

Lp.	Nazwa	Adres	Data założenia
1	Ochotnicza Straż Pożarna w Zielonem	Zielone 68, 22-440 Krasnobród	2001-11-27
2	Ochotnicza Straż Pożarna w Starej Hucie	Stara Huta 22, 22-440 Krasnobród	2002-01-07
3	Ochotnicza Straż Pożarna w Hutkach	Hutki, 22-440 Krasnobród	2002-01-15

4	Ochotnicza Straż Pożarna w Majdanie Wielkim	Majdan Wielki 133a, 22-440 Krasnobród	2002-01-23
5	Ochotnicza Straż Pożarna w Hutkowie	Hutków 116 A, 22-440 Krasnobród	2002-01-23
6	Ochotnicza Straż Pożarna w Hucisku	Hucisko 1a, 22-440 Krasnobród	2002-01-23
7	Ochotnicza Straż Pożarna w Dominikanówce	Dominikanówka 53, 22-440 Krasnobród	2002-01-24
8	Ochotnicza Straż Pożarna w Krasnobrodzie	ul. Mickiewicza 3, 22-440 Krasnobród	2002-01-28
9	Ochotnicza Straż Pożarna w Malewsczyźnie	Malewsczyzna 17, 22-440 Krasnobród	2002-01-28
10	Ochotnicza Straż Pożarna w Wólce Husińskiej	Wólka Husińska 65a, 22-440 Krasnobród	2002-01-28
11	Ochotnicza Straż Pożarna w Grabniku	Grabnik 1, 22-440 Krasnobród	2002-02-14
12	Ochotnicza Straż Pożarna w Majdanie Małym	Majdan Mały 2, 22-440 Krasnobród	2008-06-25

3.2 Kontekst strategiczny rozwoju ekonomii społecznej na terenie Gminy Krasnobród.

Gmina Krasnobród posiada Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej Gminy Krasnobród na lata 2017-2022, który jest dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym. Dokument ten jest komplementarny z dokumentami strategicznymi dotyczącymi sektora ekonomii społecznej na poziomie krajowym i regionalnym. Zgodność strategii lokalnej z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES) oraz Regionalnym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie lubelskim do roku 2020 sprzyjać będzie spójności i efektywności polityki wsparcia ekonomii społecznej, w tym także możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania rozwoju sektora ekonomii społecznej.

3.3 Główne problemy ekonomii społecznej na terenie Gminy Krasnobród

Przeprowadzona diagnoza sektora ekonomii społecznej na terenie Gminy Krasnobród pozwoliła na zidentyfikowanie następujących problemów tego sektora. Zdecydowana większość z nich jest uniwersalna nawet i dla całego powiatu zamojskiego.

Podmioty ekonomii społecznej działają aktywnie na bardzo różnorodnych polach. Nie w każdym przypadku stawiają sobie cele związane z reintegracją osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Nie mniej jednak ich aktywność, oddolny charakter, a także zdolność do angażowania wspólnot lokalnych na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów społecznych, sprzyjają

zwiększaniu spójności społecznej. To kwestie kluczowe dla rozwoju ekonomii społecznej, także w jej aspekcie reintegracyjnym. Z tego względu tak istotne pozostaje współuczestnictwo podmiotów ekonomii społecznej w identyfikacji, definiowaniu i rozwiązywaniu problemów społecznych oraz zaspokajaniu potrzeb, określanych w gminnych strategiach i programach.

Najważniejsze problemy to:

- mała liczba podmiotów ekonomii społecznej i relatywnie mała skala ich działalności (niski poziom zatrudnienia, brak podmiotów o charakterze reintegracyjnym, tj. KIS i CIS),
- brak wysokiego profesjonalizmu PES w zakresie podejmowania działalności gospodarczej (co skutkuje m.in. wysokim uzależnieniem podmiotów ekonomii społecznej od finansowania zewnętrznego) oraz społecznej,
- niski poziom wiedzy o ekonomii społecznej szczególnie wśród społeczeństwa, w tym niska rozpoznawalność pojęcia „ekonomia społeczna” i „zakup prospołeczny”,
- mała liczba PES świadczących usługi społeczne (np. usługi opiekuńcze dla osób starszych i niepełnosprawnych),
- brak partnerskich relacji PES oraz partnerskiego otoczenia PES, niski stopień usieciowienia PES,
- niski poziom wykorzystywania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych jednostek samorządu terytorialnego oraz jednostek im podległych, co skutkuje niską konkurencyjnością PES na rynku lokalnym.

3.4 Wyzwania strategiczne dla rozwoju ekonomii społecznej na terenie gminy Krasnobród

W kontekście wskazanych powyżej problemów sektora ekonomii społecznej za najważniejsze wyzwania strategiczne stojące przed sektorem ekonomii społecznej uznać należy:

- zwiększenie liczby podmiotów ekonomii społecznej na terenie gminy Krasnobród oraz zwiększenie skali ich działalności (wzrost zatrudnienia w PES, możliwość powołania podmiotów o charakterze reintegracyjnym, np. KIS),
- profesjonalizacja PES w zakresie podejmowanej działalności gospodarczej (w tym wzrost samodzielności ekonomicznej PES) i społecznej,
- zwiększenie poziomu wiedzy o ekonomii społecznej wśród lokalnej społeczności, szczególnie w zakresie zwiększenia zaufania społeczeństwa do produktów i usług oferowanych przez podmioty ekonomii społecznej na terenie gminy Krasnobród. Osiągnięcie tego celu jest kluczowe dla zwiększenia sprzedaży produktów i usług oferowanych przez PES, a tym samym osiągnięcia przez PES wysokiego poziomu samodzielności finansowej. Ponadto zwiększenie poziomu wiedzy o ekonomii społecznej wśród tych osób jest konieczne w celu skutecznego i efektywnego wykorzystywania możliwości, jakie daje ekonomia społeczna w procesie aktywizacji społecznej i zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- zwiększenie podaży usług społecznych oferowanych przez PES. Szczególnie istotne znaczenie w kontekście prognozowanych zmian demograficznych na terenie gminy Krasnobród ma zwiększenie podaży usług opiekuńczych świadczonych przez PES dla osób zależnych takich jak osoby starsze i niepełnosprawne,

- tworzenie partnerstwa z udziałem PES w skali lokalnej i ponadlokalnej w celu wzmocnienia potencjału całego lokalnego sektora ekonomii społecznej, możliwość tworzenia konsorcjów przez spółdzielnie socjalne oraz podmioty ekonomii społecznej,
- zwiększenie stopnia wykorzystania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych realizowanych przez lokalne instytucje publiczne. Osiągnięcie tego celu zwiększy konkurencyjność lokalnych podmiotów ekonomii społecznej, a tym samym przyczyni się do osiągnięcia przez PES wysokiego poziomu samodzielności finansowej.

Planie Rozwoju Ekonomii Społecznej Gminy Krasnobród na lata 2017-2022 zakłada zmniejszenie wykluczenia społecznego i rozwijanie usług społecznych w oparciu o instrumenty ekonomii społecznej poprzez wykorzystanie potencjału turystycznego i ekologicznego gminy do stworzenia miejsc pracy dla osób wykluczonych.

4. PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ

4.1 Zjawisko uzależnienia od alkoholu.

Diagnoza sytuacji w obszarze uzależnień jest bardzo utrudniona ze względu na niewielki zakres danych, będących w ogólnej dyspozycji, jak również na charakter samego zjawiska. Zespół uzależnienia od alkoholu to kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których picie alkoholu dominuje nad innym zachowaniem. Nie ma pełnych danych, dotyczących liczby osób uzależnionych, osób współuzależnionych i dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym na terenie gminy Krasnobród. Problem oceniany jest na podstawie danych szacunkowych, opartych o zasady określenia wielkości populacji osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych, przyjętych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA). Według tej metody szacuje się, że odsetek osób uzależnionych wynosi ok. 2 % całej populacji –w gminie Krasnobród jest to około 143 mieszkańców. Osoby dorosłe żyjące w najbliższym otoczeniu osób uzależnionych, generujące szkody w różnych obszarach ochrony zdrowia, stanowią według szacunków PARPA ok. 4 % populacji. Dzieci, które wymagają różnego rodzaju oddziaływań kompensacyjnych z powodu problemu alkoholowego w rodzinie, stanowią ok. 4 % populacji. W wyniku uzależnienia od alkoholu dochodzi do zachowań ryzykownych, które powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylanie się od pracy, czy systematyczne zakłócanie spokoju lub porządku publicznego. W celu modyfikacji aspołecznych zachowań osób uzależnionych, rodziny oraz inne podmioty mogą składać wnioski do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) o podjęcie czynności zmierzających do orzeczenia obowiązku leczenia odwykowe.

Tabela nr 24 Liczba wniosków dot. mieszkańców gminy Krasnobród, złożonych do GKRPA, o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego 2016 – 2019 roku

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krasnobrodzie	Dane liczbowe			
	2016	2017	2018	2019
Zakres danych				
Liczba zgłoszeń o przypadkach nadużywania alkoholu będącego przyczyną rozpadu życia rodzinnego, w tym:	17	13	7	11
Kobiety	-	1	2	3
Mężczyźni	17	12	5	8

Dane z lat 2016-2019 nie dają podstaw do prognozowania na kolejne lata znaczących zmian liczby wniosków składanych do GKRPA. Dlatego należy założyć, że pozostanie ona na zbliżonym poziomie. Osoby uzależnione od alkoholu oraz osoby współuzależnione korzystają z pomocy specjalistycznej w Punkcie konsultacyjnym dla osób z problemem alkoholowym i członków ich rodzin – prowadzonym przez gminę, Poradni Leczenia Uzależnień (PLU) w Centrum Zdrowia Psychicznego (CZP) w Zamościu lub stacjonarnych oddziałów leczenia odwykowego w szpitalu w Radecznicy, Chełmie, Hrubieszowie lub Lublinie.

Analizowane dane z Poradni Leczenia Uzależnień oraz Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dotyczą osób dorosłych, natomiast brak jest informacji o spożywaniu alkoholu przez dzieci i młodzież.

4.2 Zjawisko narkomanii.

Narkomania to stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich. Narkotyki to substancja psychoaktywna inna niż alkohol i tytoń; termin narkotyki obejmuje substancje nielegalne, a także niektóre legalne, jak leki psychotropowe oraz substancje wziewne (kleje, benzyny), używane w celu odurzenia się. Jak wynika z badań ogólnopolskich, zjawisko narkomanii charakteryzuje się w Polsce dużą dynamiką, jednak wielkość populacji użytkowników narkotyków jest trudna do oszacowania. Na terenie gm. Krasnobród osoby używające i uzależnione od narkotyków mogą skorzystać ze specjalistycznej pomocy w Poradni Leczenia Uzależnień i w Punkcie konsultacyjno-informacyjnym prowadzonym przez Zamojskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego. Punkt mieści się przy ulicy Sienkiewicza 22.

4.3 Lokalne zasoby do prowadzenia działalności profilaktycznej i pomocowej.

Istotnym elementem budowania lokalnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GPPiRPA) oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii (GPPN), których obszary profilaktyki

uniwersalnej uzupełniają się. Środki przeznaczone na realizację programów pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych finansowane są w szczególności następujące działania: zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i członków ich rodzin, rozwój poradnictwa specjalistycznego, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, realizacja programów profilaktycznych w placówkach oświatowych, udział w ogólnopolskich i organizacja lokalnych kampanii profilaktycznych, organizacja wypoczynku letniego dzieci i młodzieży, realizacja innych programów profilaktycznych adresowanych do różnych grup odbiorców z trzech obszarów profilaktyki. Realizowane w ramach Programów zadania można podzielić na kilka płaszczyzn:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób z problemem uzależnień i członków ich rodzin,
- udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- zwiększanie dostępności do alternatywnych form spędzania wolnego czasu,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

Podmioty zaangażowane w działania na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień:

- 1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 2) Punkt konsultacyjno-informacyjny;
- 3) Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- 4) placówki oświatowe oraz podmioty którym zlecone są zadania programu.

5. PRZEMOC W RODZINIE

Przemoc w rodzinie jest definiowana jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”. Jest to zjawisko intencjonalne i nieusprawiedliwione, wykorzystujące naturalną przewagę sił. Uniemożliwia samoobronę, a opiera się na władzy i kontroli, rzadko jest czynem jednorazowym, znacznie częściej jest długotrwałym procesem. Dotyczy nie tylko poszczególnych osób i rodzin obecnie stanowi poważny problem społeczny, dlatego niezbędne jest podejmowanie planowych działań, mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie przez odpowiednie instytucje i profesjonalistów niosących pomoc osobom dotkniętym przemocą domową. Problem

przemocy domowej jest zagadnieniem złożonym. Pomimo wielu kampanii podwyższających świadomość społeczną, nadal przemoc traktowana jest jako sprawa wstydliva i skrywana.

Zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. na rzecz rodzin z problemami przemocy domowej realizuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie powołany Zarządzeniem Nr 112/2012 Burmistrza Krasnobrodu z dnia 5 marca 2012 roku. Głównym celem Zespołu jest ochrona ofiar przemocy w rodzinie w tym inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc oraz koordynowanie działań podmiotów działających na rzecz ofiar przemocy w rodzinie. W pracach zespołu biorą udział przedstawiciele pomocy społecznej, sądu, policji, szkół, opieki zdrowotnej. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące prowadzenia procedury „Niebieskiej Karty” tj. formularza zgłoszenia przemocy.

Rok	Liczba niebieskich kart		Liczba powołanych grup roboczych	liczba posiedzeń zespołów
	ogółem	w tym w rodziny z dziećmi		ogółem
2017	20	17	30	4
2018	17	12	55	4
2019	11	8	34	9

Tab. Nr 25 Liczba Niebieskich Kart oraz powołanych grup roboczych w roku 2019, Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Analiza wybranego okresu wskazuje na tendencje spadkową występowania zjawiska przemocy w rodzinie. Osoby krzywdzące mają możliwość korekty swoich postaw poprzez udział w programach korekcyjno-edukacyjnych, które ma na celu zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc poprzez m.in. wykształcenie społecznie akceptowanych sposobów radzenia sobie z napięciem i agresją. Pomocny w realizacji tych działań jest Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Szczepleszynie, który również prowadzi poradnictwo psychologiczne. W latach 2017-2019 obserwuje się zmianę liczby osób biorących udział ww. formach oddziaływań, co wynika z modyfikacji sposobu kierowania tych osób do OIK. W związku z wejściem w życie nowych uregulowań prawnych, osoby stosujące i podejrzane o stosowanie przemocy są informowane o możliwości skorzystania z oferowanych form oddziaływań, realizowanych w OIK podczas posiedzeń grup roboczych. Osoby doświadczające przemocy w rodzinie mogą korzystać z poradnictwa w MGOPS, a także otrzymać pomoc materialną i rzeczową.

6. ANALIZA STRATEGICZNA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - stabilny i relatywnie duży udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców miasta; - lokalne instytucjonalne zasoby; - stabilny i stale rozwijający się system instytucji rynku pracy; - doświadczenie i aktywność podmiotów w zakresie pozyskiwania środków oraz umiejętność realizacji programów; - stabilność finansowania działań w zakresie profilaktyki uzależnień; - znaczący potencjał organizacji pozarządowych działających w sferze społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczający stan i tempo rozwoju budownictwa socjalnego i komunalnego; - utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia powodujący ubożenie społeczeństwa; - niewydolny system wspierania osób starszych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; - niewystarczający stopień zniwelowania barier funkcjonalnych i urbanistycznych w przestrzeni miejskiej; - niewystarczające zaangażowanie we wsparcie i rozwój ekonomii społecznej na terenie miasta; - mała liczba aktywnych i prężnie działających organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej; - niewystarczająco efektywna współpraca międzysektorowa (między podmiotami gospodarczymi, instytucjami rynku pracy, pomocy i integracji społecznej, NGO i samorządem lokalnym)
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - rozwój i wspieranie organizacji pozarządowych oraz integracja współpracy międzyinstytucjonalnej; - wspieranie działań i różnorodne inwestowanie w rozwój zasobów ludzkich oraz wzrost efektywności zatrudnieniowej po zrealizowanych formach wsparcia; - wdrażanie nowoczesnych strategii pomocowych i podniesienie poziomu świadomości społecznej, w tym w zakresie potrzeby profilaktyki i zdrowego stylu życia; - wsparcie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej w ramach programów 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększanie się obciążenia demograficznego - utrzymująca się stopa bezrobocia; - niska stabilność finansowa instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych - duży dostęp do substancji psychoaktywnych oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień; - negatywny wpływ przemian społeczno-gospodarczych na kondycję zdrowia psychicznego społeczeństwa;

<p>samoorganizacja i wzrost aktywności sektora pozarządowego w aplikowaniu o środki zewnętrzne;</p> <p>- rozwój współpracy i partnerstw lokalnych oraz zaangażowanie społeczności lokalnych w proces rozwoju;</p> <p>- pełniejsze i efektywniejsze wykorzystywanie potencjału kadry instytucji i organizacji pozarządowych w udzielaniu wsparcia osobom potrzebującym pomocy i wsparcia</p>	<p>- niewystarczająca ilość środków przeznaczonych na realizację programów promocji i profilaktyki;</p> <p>- brak dostatecznego zabezpieczenia środków finansowych na realizację zadań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych;</p> <p>- migracja zwłaszcza młodych wykształconych osób;</p> <p>- niskie dochody ludności i wzrastająca liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;</p> <p>- brak wystarczającej skuteczności działań zmierzających do włączenia osób z problemem w życie społeczne i zawodowe.</p>
---	---

7. MISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

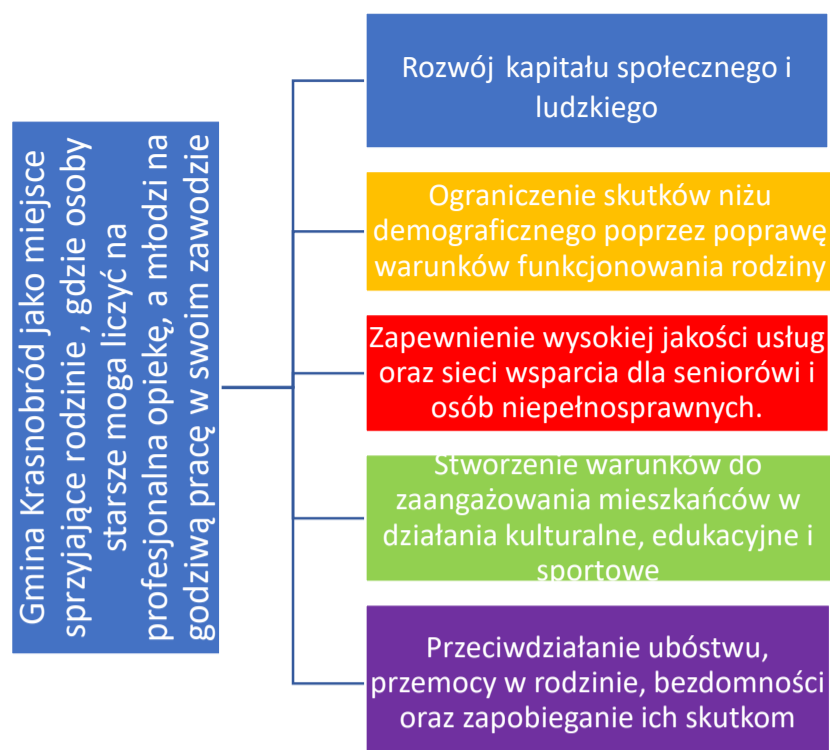
Misja jest opisem przyszłego wizerunku społecznego gminy, jaki powinien być osiągnięty w następstwie wdrażanej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Stanowi pewien efekt docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota samorządowa, wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych przewag i szans pojawiających się w otoczeniu gospodarczym i społecznym gminy. Na podstawie diagnozy problemów społecznych występujących na terenie gminy sformułowana została misja gminy:

Zapewnienie pomocy potrzebującym i zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz rozwój integracji społecznej służącej wzmocnieniu bezpieczeństwa społecznego mieszkańców gminy Krasnobród

Powyższe hasło jest wyrazem potrzeby wypracowania wspólnej wizji wszystkich instytucji działających na terenie gminy. Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

8. CELE STRATEGII

Poniższy schemat przedstawia misję oraz cele strategiczne wyznaczające kierunki działań Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Krasnobród na lata 2021 – 2025. Każdy cel strategiczny odpowiada obszarom tematycznym wypracowanym podczas spotkań warsztatowych są one wypadkową uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, wskazanych w analizie SWOT oraz celów określonych w strategicznych dokumentach wyższego rzędu.

Aby zrealizować Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych nie wystarczą same cele strategiczne. Niezbędne jest ich doprecyzowanie, poprzez przypisanie celów operacyjnych oraz kierunków działań, które zostaną określone wskaźnikami, podmiotami odpowiedzialnymi za ich realizację, przewidywanymi efektami, źródłami finansowania oraz ramami czasowymi działania. Na poszczególne cele strategiczne składają się:

Obszar I. Integracja społeczna, ekonomia społeczna, bezrobocie i rynek pracy

Cel strategiczny 1. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego

Kapitał ludzki i społeczny jest podstawą realizacji zapisów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Rozwiązywanie najważniejszych problemów społecznych zależy od jakości zasobów ludzkich i zaufania społecznego. W skład kapitału ludzkiego wchodzi: wiedza, umiejętności, kwalifikacje i zdolności ludzi do szybkiego oraz skutecznego radzenia sobie z problemami natury zarówno społecznej jak i psychologicznej. Kapitał społeczny stanowi uzupełnienie kapitału ludzkiego. Składa się z zaufania, zrozumienia, wspólnych wartości, które wspólnie wpływają na relacje międzyludzkie. Wartości te integrują społeczność, a przez to stanowią załączek do wspólnego działania. Potencjał intelektualny, zdobyte kwalifikacje i doświadczenia będą mogły być należycie spożytkowane w społeczeństwie opartym na wiedzy. Wdrożenie celu umożliwi poprawę sytuacji życiowej mieszkańców oraz prowadzenie satysfakcjonującego życia zawodowego. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego oraz powszechny dostęp do nowoczesnych technologii informacyjnych jest jednym z najważniejszych wyzwań nowoczesnej gospodarki i nowoczesnego społeczeństwa. Bez rozwoju zasobów ludzkich nie będzie możliwe dotrzymanie kroku nowoczesnym społeczeństwom, co w ostatecznym rozrachunku doprowadzi do pogorszenia stopy życiowej mieszkańców.

- 1.1. Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców.
 - 1.1.1. Prowadzenie działań z zakresu organizacji i aktywizacji społeczności lokalnych;
 - 1.1.2. Organizacja pikników wielopokoleniowych;
 - 1.1.3. Prace społecznie użyteczne jako sposób aktywizacji zawodowej;
 - 1.1.4. Aktywizacja rynku pracy poprzez szkolenia.
- 1.2. Wykorzystanie ekonomii społecznej do działań w zakresie integracji społecznej i zawodowej.
 - 1.2.1. Promowanie działań mających na celu tworzenie i prowadzenie podmiotów ekonomii społecznej;
 - 1.2.2. Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem narzędzi ekonomii społecznej.
- 1.3. Promocja przedsiębiorczości poprzez możliwość rozwoju działalności gospodarczej.
 - 1.3.1. Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych ukierunkowanych na zwiększanie zatrudnialności;
 - 1.3.2. Organizacja wydarzeń promujących przedsiębiorczość na terenie gminy;
 - 1.3.3. Wspieranie rozwoju spółdzielczości socjalnej, centrum integracji społecznej, warsztatów terapii zajęciowej oraz zatrudnienia przez staże.
- 1.4. Promocja wśród przedsiębiorców możliwości na ubieganie się o środki na rozwój firmy.
 - 1.4.1. Prowadzenie działań informacyjnych i doradczych w zakresie ubiegania się o środki na rozwój firmy;
 - 1.4.2. Wspieranie pracodawców w procesie tworzenia nowych miejsc pracy z uwzględnieniem zatrudniania osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy;
 - 1.4.3. Stosowanie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych.

Obszar II. Demografia, rodzina

Cel Strategiczny 2. Ograniczenie skutków niżu demograficznego poprzez poprawę warunków funkcjonowania rodzin

Wyludnianie się gmin jest częstym problemem większości polskich samorządów. Powody są dwojakie. Pierwszym jest ujemny przyrost naturalny spowodowany zmieniającym się modelem rodziny, drugim - ujemne saldo migracji. Obecnie niektóre kobiety coraz później decydują się na założenie rodziny, głównie ze względów ekonomicznych. Pierwszym priorytetem jest ustabilizowanie sytuacji finansowej poprzez satysfakcjonującą pracę zawodową. Względy ekonomiczne mają również wpływ na strukturę rodziny. Z rodzin wielodzietnych społeczeństwo przeszło w modele 2+1 oraz 2+2. Sytuacja finansowa jest dodatkowo jednym z powodów migracji. Z gmin miejsko-wiejskich, nie położonych w bliskim sąsiedztwie dużych ośrodków miejskich, można wyodrębnić dwa główne kierunki emigracji: państwa „starej Unii Europejskiej” oraz duże

ośrodki miejskie w Polsce. Problem jest tym poważniejszy, iż w głównej mierze dotyczy młodych i wykształconych mieszkańców, którzy w przyszłości mogliby stanowić o sile lokalnej gospodarki. Malejąca liczba mieszkańców niesie olbrzymie konsekwencje dla budżetu gminy. Nie mówimy tu tylko o mniejszych wpływach z podatków, ale również na przykład o zagrożeniach dla lokalnego systemu oświaty. Spadek liczby dzieci nierozdzielnie powiązany jest z mniejszą subwencją dla oświaty, co w konsekwencji może prowadzić do zamykania szkół. Jednym z elementów przeciwdziałania wyludnianiu gminy są zadania związane z promocją rodziny. Młode małżeństwa muszą mieć możliwość pogodzenia pracy zawodowej z wychowywaniem dzieci, między innymi poprzez zapewnienie miejsc w żłobkach i przedszkolach.

2.1. Tworzenie warunków ograniczających spadek liczby mieszkańców.

2.1.1. Realizacja programów na rzecz rodzin wielodzietnych;

2.1.2. Promocja rodziny;

2.1.3. Wsparcie rodziny poprzez utworzenie żłobka;

2.1.4. Opracowanie i wdrażanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny;

2.2. Promocja działań wspierających aktywność zawodową rodziców.

2.2.1. Dostosowanie czasu dostępności przedszkoli do czasu pracy rodziców.

Obszar III. Zdrowie, niepełnosprawność, seniorzy

Cel Strategiczny 3. Zapewnienie wysokiej jakości usług medycznych oraz sieci wsparcia dla seniorów i osób niepełnosprawnych

Uzdrowiskowy charakter gminy wymusza na władzach ciągłą dbałość o wysoki poziom usług medycznych. Gmina nie ma bezpośredniego wpływa na sektor usługowy działający w tej gałęzi gospodarki, ale swoimi działaniami może wspierać i promować przedsiębiorczość. Logicznym celem dla Krasnobrodu jest zwiększenie liczby kuracjuszy oraz turystów, którzy podczas swojego pobytu skorzystają nie tylko z oferty ośrodka, w którym nocują, ale również z oferty pozostałych lokalnych przedsiębiorców. Ważnym elementem tego typu działań jest zapewnienie między innymi bogatej oferty kulturalnej, z której oprócz mieszkańców skorzystają również osoby przyjezdne.

Starzejące się społeczeństwo wymaga podejmowania działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu seniorów. Można to osiągnąć poprzez organizację czasu wolnego, którego często osoby starsze mają w nadmiarze. Zamiast spędzać czas samotnie w domu powinni mieć możliwość wzięcia udziału w zajęciach grupowych. Kolejną grupą społeczną zagrożoną wykluczeniem społecznym są osoby niepełnosprawne, zarówno ruchowo jak i intelektualnie. Celem strategii powinno być przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych oraz poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez zapewnienie im warunków do samodzielnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym. Wszelkie działania na rzecz osób niepełnosprawnych powinny być podejmowane z poszanowaniem suwerenności i godności jednostki. Dla zwiększenia efektywności działań mających na celu

zapobieganiu wykluczeniu społecznemu osób zagrożonych niezbędnym jest integracja i poprawa jakości współpracy wszystkich podmiotów zaangażowanych w problematykę przeciwdziałania marginalizacji

3.1. Dalszy rozwój uzdrowiska i turystyki uzdrowiskowej.

3.1.1. Zwiększenie ilości miejsc pełnopłatnych oraz finansowanych z NFZ;

3.1.2. Zwiększenie dostępności leczenia ambulatoryjnego;

3.1.3. Wzrost liczby kuracjuszy;

3.2. Profilaktyka zdrowotna.

3.2.1. Promocja zdrowia;

3.2.2. Edukacja dzieci i młodzieży poprzez zajęcia sportowe;

3.2.3. Organizacja masowych imprez sportowych dla dzieci i młodzieży;

3.2.4. Zatrudnienie animatorów sportowych, trenerów oraz instruktorów.

3.3. Integracja osób starszych i niepełnosprawnych

3.3.1. Utworzenie mieszkań chronionych/ centrum opiekuńczo- mieszkalnego/ realizacja programów za zakresu organizacji opieki/asystentury domowej

3.3.2. Zajęcia rehabilitacyjno-ruchowe;

3.3.3. Zajęcia kulturalno-oświatowe;

3.3.4. Rozwój kadry specjalistycznej.

3.4. Zwiększenie odpowiedzialności społecznej przez organizacje pozarządowe.

3.4.1. Doradztwo dla organizacji pozarządowych;

3.4.2. Wsparcie organizacyjne poprzez zapewnienie pomieszczeń na siedziby dla organizacji pozarządowych;

3.4.3. Szkolenia dla lokalnych liderów.

Obszar IV. Profilaktyka, kultura, sport, edukacja

Cel Strategiczny 4. Stworzenie warunków do zaangażowania mieszkańców w działania kulturalne, edukacyjne i sportowe

Jedną z idei towarzyszących samorządowi jest propagowanie działań profilaktycznych. Mogą się one odbywać między innymi poprzez aktywizację mieszkańców w sport oraz działania kulturalne. Tego typu aktywności w ogólnym rozrachunku mają korzystniejszy bilans ekonomiczny niż działania podejmowane w celu niwelowania skutków. Propagowanie zdrowego stylu życia od najmłodszych lat niesie wiele korzyści w późniejszym okresie. Oprócz mniejszych

nakładów ponoszonych na leczenie, osoby zdrowe i aktywne mają większe szanse zaistnienie na rynku pracy co dodatkowo zmniejsza potencjalne prawdopodobieństwo, że staną się klientami systemu pomocy społecznej. Zaangażowanie mieszkańców w działania, zwłaszcza młodych ludzi pośrednio odciąga ich od niebezpieczeństw, jakie niosą ze sobą używki

4.1. Podniesienie świadomości społecznej ważności profilaktyki.

4.1.1. Promowanie i upowszechnianie działań profilaktycznych;

4.1.2. Realizacja działań profilaktycznych na terenie gminy;

4.1.3. Opracowanie i aktualizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

4.2. Kształtowanie postaw otwartych na korzystanie z kultury i sportu, edukacji i turystyki.

4.2.1. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców;

4.2.2. Promowanie zdrowego stylu życia.

4.3. Promocja wolontariatu w placówkach publicznych i organizacjach pozarządowych.

4.3.1. Wspieranie działań z zakresu organizacji i pośrednictwa wolontariatu;

4.3.2. Promocja idei wolontariatu wśród mieszkańców;

Obszar V. Bezpieczeństwo publiczne, patologie, ubóstwo, uzależnienia.

Cel Strategiczny 5. Przeciwdziałanie ubóstwu, przemocy w rodzinie, bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom

Głównym celem samorządu jest reagowanie na potrzeby swoich mieszkańców oraz dążenie do poprawy warunków ich życia. W szczególnie ciężkiej sytuacji są osoby korzystające z pomocy społecznej. Jak już zostało wspomniane we wcześniejszym celu strategicznym bardzo ważne są zadania profilaktyczne. W celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa nie są wymagane drogie inwestycje infrastrukturalne. Są one potrzebne, ale działania profilaktyczne ponoszone mniejszym nakładem finansowym mają niejednokrotnie równie wysokie rezultaty.

Pomimo że zjawisko ubóstwa w Gminie Krasnobród ma tendencje spadkową jednak jest dominującym problem rodzin korzystających z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krasnobrodzie. Zjawisko ubóstwa to problem ściśle powiązany z innymi kwestiami społecznymi takimi jak bezrobocie czy uzależnienia oraz z kryteriami dochodowymi. Często osoby te nie potrafią odnaleźć się w zmieniającej się rzeczywistości ze względu na brak kreatywności oraz przedsiębiorczości, które są podstawami kapitału społecznego. Podniesienie tego kapitału powinno nastąpić poprzez zmiany w systemie edukacji, dostosowującym program do potrzeb rynku pracy oraz łączący wiedzę teoretyczną wraz z praktyczną. Pomoc żywnościowa również wpisuje się w kompleksową pracę socjalną z osobami najuboższymi i wykluczonymi społecznie. Niezwykle ważnym elementem pomocy udzielanej osobom żyjącym w ubóstwie jak i bezdomnym

jest sposób traktowania go przez pracownika socjalnego. Ma to być bowiem podejście, które nie pociągnie za sobą uzależnienia go od pomocy społecznej. Ubezłasnowolnienia klientów ośrodka od świadczeń socjalnych doprowadza bowiem do zupełnego zniechęcenia w kierunku podejmowania działań zmierzających ku poprawie jego losu.

5.1. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez działania profilaktyczne.

5.1.1. Utworzenie monitoringu wizyjnego w mieście Krasnobród;

5.1.2. Promowanie wśród dzieci i młodzieży wiedzy na temat ruchu drogowego i bezpieczeństwa na drogach;

5.1.3. Prowadzenie działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w związku z niebezpieczeństwami związanymi z korzystaniem z nowoczesnej technologii;

5.2. Rozwój działań profilaktycznych przeciwdziałających uzależnieniom.

5.2.1. Wczesne diagnozowanie i interwencje dotyczące przeciwdziałania problemom alkoholowym, i innym uzależnieniom w grupie dzieci i młodzieży;

5.2.2. Przeciwdziałanie uzależnieniom młodzieży i dorosłych poprzez zaangażowanie w wolontariat;

5.2.3. Opracowanie i wdrożenie Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii;

5.3. Przeciwdziałanie ubóstwu jako jeden z czynników poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców.

5.3.1. Prace społeczno-użyteczne jako czynnik zmniejszający ubóstwo;

5.3.2. Promocja nauki i pracy jako modelu przeciwdziałającego „ubóstwu dziedzicznemu”;

5.3.3. Realizacja programów osłonowych, dożywiania dla osób najuboższych.

5.4. Zapobieganie negatywnym skutkom przemocy w rodzinie.

5.4.1. Wypracowanie efektywnych zasad współpracy asystentów z pracownikami socjalnymi;

5.4.2. Funkcjonowanie grup wsparcia dla ofiar przemocy;

5.4.3. Aktualizacja i wdrażanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

5.5. Łagodzenie skutków bezdomności.

5.5.1 Zapewnienie miejsca noclegowego osobom bezdomnym.

9. KIERUNEK DZIAŁAŃ

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego					
1.1. Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców					
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
1.1.1. Prowadzenie działań z zakresu organizacji i aktywizacji społeczności lokalnych	MGOPS, NGO	Liczba spotkań	Wzrost integracji społeczeństwa	Środki własne, Środki UE	2021 - 2025
1.1.2. Organizacja pikników wielopokoleniowych	Rady sołeckie, KDK, NGO	Liczba uczestników	Wzrost integracji społeczeństwa	Środki własne	2021 - 2025
1.1.3. Prace społecznie użyteczne jako sposób aktywizacji zawodowej	PUP, UM, MGOPS	Liczba osób bezrobotnych	Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych	Środki własne, Środki UE	2021 - 2025
1.1.4. Aktywizacja rynku pracy poprzez szkolenia	PUP, szkoły, NGO	Liczba zatrudnionych osób po szkoleniach	Zmniejszenie poziomu bezrobocia	Środki własne, Środki UE	2021 - 2025

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego					
1.2. Wykorzystanie ekonomii społecznej do działań w zakresie integracji społecznej i zawodowej					
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
1.2.1. Promowanie działań mających na celu tworzenie i prowadzenie podmiotów ekonomii społecznej	MGOPS, PUP, UM, NGO	Liczba utworzonych podmiotów	Zmniejszenie bezrobocia	Środki własne, Środki UE	2021-2025
1.2.2. Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym z wykorzystaniem narzędzi ekonomii społecznej	MGOPS, PUP, UM, NGO	Liczba zatrudnionych osób w przedsiębiorstwach społecznych	Zmniejszenie bezrobocia	Środki własne, Środki UE	2021-2025

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego					
1.3. Promocja przedsiębiorczości poprzez możliwość rozwoju działalności gospodarczej					
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
1.3.1. Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych ukierunkowanych na zwiększanie zatrudnialności	UM, PUP, NGO	liczba podjętych działań	Wzrost nowo zarejestrowanych firm	Środki własne, Środki UE	2021-2025
1.3.2. Organizacja wydarzeń promujących przedsiębiorczość na terenie gminy	UM, PUP, NGO Spółdzielnie Socjalne	Liczba wydarzeń	Wzrost liczby podmiotów gospodarczych	Środki własne, Środki UE	2021-2025
1.3.3. Wspieranie rozwoju spółdzielczości socjalnej, centrum integracji społecznej, warsztatów terapii zajęciowej oraz zatrudnienia przez staże	UM, PUP, NGO MGOPS	Liczba staży zakończonych zatrudnieniem Liczba warsztatów	Spadek bezrobocia	Środki własne, Środki UE	2021-2025

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego					
1.4. Promocja wśród przedsiębiorców możliwości na ubieganie się o środki na rozwój firmy					
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
1.4.1. Prowadzenie działań informacyjnych i doradczych w zakresie ubiegania się o środki na rozwój firmy.	UM, PUP, NGO	Liczba spotkań	Spadek bezrobocia	Środki własne, Środki UE	2021-2025
1.4.2. Wspieranie pracodawców w procesie tworzenia nowych miejsc pracy, z uwzględnieniem zatrudniania osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy	UM, PUP, NGO MGOPS	Liczba porad Liczba pozytywnie rozpatrzonych wniosków	Spadek bezrobocia	Środki własne, Środki UE	2021-2025
1.4.3. Stosowanie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych	UM, MGOPS Jednostki organizacyjne	Liczba podmiotów społecznych realizujących zamówieni	Wzrost zatrudnienia w podmiotach społecznych	-	2021-2025
Ograniczenie skutków niżu demograficznego poprzez poprawę warunków funkcjonowania rodzin					
2.1. Tworzenie warunków ograniczających spadek liczby mieszkańców					
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
2.2.1. Realizacja programów na rzecz rodzin wielodzietnych,	MGOPS, UM, NGO	Liczba rodzin objętych wsparciem	Poprawa sytuacji ekonomicznej rodzin wielodzietnych	-	2021-2025
2.2.2. Promocja rodziny	MGOPS, UM, NGO	Liczba działań	Wzrost liczby ludności	Środki własne, Środki UE	2021-2025
2.2.3. Wsparcie rodziny poprzez tworzenie żłobka	UM, Osoby fizyczne	Liczba dzieci korzystających ze żłobków	Powrót rodziców do aktywności zawodowej	Środki własne, Środki UE	2021-2025
2.2.4. Opracowanie i wdrażanie Gminnego Programu Wspierania Rodzin	MGOPS	Liczba programów	Skoordynowanie działań w kwestii pomocy rodzinom	-	2021-2025

Ograniczenie skutków niżu demograficznego poprzez poprawę warunków funkcjonowania rodzin

2.3. Promocja działań wspierających aktywność zawodową rodziców

Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
2.3.1. Dostosowanie czasu dostępności przedszkoli do czasu pracy rodziców	UM, NGO, osoby fizyczne	Liczba uczęszczających dzieci	Szybszy powrót do aktywności zawodowej mieszkańców	Środki własne, Środki UE	2021-2025

Zapewnienie wysokiej jakości usług medycznych oraz sieci wsparcia dla seniorów i osób niepełnosprawnych

3.1. Dalszy rozwój uzdrowiska i turystyki uzdrowiskowej

Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
3.1.1. Zwiększenie ilości miejsc pełnopłatnych oraz finansowanych z NFZ	Sanatorium, Starostwo Powiatowe	Liczba miejsc	Wzrost liczby kuracjuszy	NFZ	2021-2025
3.1.2. Utworzenie Centrum Rehabilitacyjno - Medycznego	Podmiot prywatny	Liczba miejsc i porad lekarskich	Wzrost liczby kuracjuszy i Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	Inwestor prywatny	2021-2025
3.1.2. Zwiększenie dostępności leczenia ambulatoryjnego	podmioty lecznicze, uzdrowiskowe, właściciele kwater i pensjonatów	Liczba porad lekarskich	Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	NFZ, Środki zewnętrzne	2021-2025
3.1.3 Wzrost liczby kuracjuszy	Sanatorium, Starostwo Powiatowe, UM	Liczba kuracjuszy	Lokalny wzrost gospodarczy	-	2021-2025

Zapewnienie wysokiej jakości usług medycznych oraz sieci wsparcia dla seniorów i osób niepełnosprawnych

3.2. Profilaktyka zdrowotna

Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
3.2.1. Promocja zdrowia	POZ, szkoły, MGOPS UM	Liczba działań	Wzrost świadomości mieszkańców odnośnie wagi profilaktyki zdrowotnej	Środki własne, Środki UE	2021-2025
3.2.2 Edukacja dzieci i młodzieży poprzez zajęcia sportowe	UM, szkoły, NGO, KDK	Liczba zajęć	Poprawa kondycji fizycznej dzieci i młodzieży	Środki własne, Środki UE	2021-2025
3.2.3 Organizacja masowych imprez sportowych dla dzieci i młodzieży	UM, szkoły, NGO, KDK	Liczba imprez	Promocja zdrowego trybu życia	Środki własne, Środki UE	2021-2025
3.2.4 Zatrudnianie animatorów sportowych, trenerów oraz instruktorów	UM, szkoły, NGO, KDK	Zatrudniona kadra	Profesjonalne prowadzenie zajęć sportowych	Środki własne, Środki UE	2021-2025

Zapewnienie wysokiej jakości usług medycznych oraz sieci wsparcia dla seniorów i osób niepełnosprawnych					
3.3 Integracja osób starszych i niepełnosprawnych					
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
3.3.1 Utworzenie mieszkań chronionych/ centrum opiekuńczo- mieszkalnego / realizacja programów za zakresu organizacji opieki/asystentury domowej	UM/MGOPS	Liczba uczestników	Zapewnienie wsparcia, opieki i aktywizacja osób niepełnosprawnych	Środki własne, Środki UE/ programy MRiPS	2021 - 2025
3.3.2 Zajęcia /aktywizacja rehabilitacyjno – ruchowa	UM	Liczba godzin zajęć	Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych	Środki własne UM	2021-2025
3.3.3 Zajęcia kulturalna - oświatowe	MGOPS, UM KDK	Liczba uczestników zajęć/ spotkań	Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych	Środki własne UM	2021-2025
3.3.4 Rozwój kadry specjalistycznej	MGOPS, podmioty ekonomii społecznej	Liczba specjalistów: opiekunowie asystenci	Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych	PUP Środki własne podmiotów ekonomii społecznej UE	2021-2025

Zapewnienie wysokiej jakości usług medycznych oraz sieci wsparcia dla seniorów i osób niepełnosprawnych

3.4. Zwiększenie odpowiedzialności społecznej przez organizacje pozarządowe

Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
3.4.1. Doradztwo dla organizacji pozarządowych	UM, NGO	Liczba godzin doradztwa	Wzrost sumy pozyskanych środków zewnętrznych przez NGO	Środki własne, Środki UE	2021-2025
3.4.2. Wsparcie organizacyjne poprzez zapewnienie pomieszczeń na siedziby dla organizacji pozarządowych	UM, NGO, MGOPS	Liczba pomieszczeń przekazanych organizacjom pozarządowym	Wzrost liczby organizacji pozarządowych	Środki własne	2021-2025
3.4.3. Szkolenia dla lokalnych liderów	UM, MGOPS, szkoły,	Liczba szkoleń	Wzrost liczby inicjatyw podejmowanych przez NGO	Środki własne, Środki UE	2021-2025

Stworzenie warunków do zaangażowania mieszkańców w działania kulturalne, edukacyjne i sportowe					
4.1. Podniesienie świadomości społecznej ważności profilaktyki					
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
4.1.1. Promowanie i upowszechnianie działań profilaktycznych.	UM, POZ, MGOPS, szkoły, KDK,	Liczba działań	Zwiększenie liczby działań profilaktycznych	Środki własne, Środki UE	2021-2025
4.1.2. Realizacja działań profilaktycznych na terenie gminy	UM, POZ, MGOPS, szkoły, KDK,	Liczba uczestników	Zmniejszenie liczby klientów pomocy społecznej korzystających z pomocy z tytułu problemów alkoholowych	Środki własne, Środki UE	2021-2025
4.1.3. Opracowanie i aktualizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	UM, MGOPS	Liczba programów	Konsolidacja działań profilaktycznych	Środki własne, Środki UE	2021-2025

Stworzenie warunków do zaangażowania mieszkańców w działania kulturalne, edukacyjne i sportowe					
4.2. Kształtowanie postaw otwartych na korzystanie z kultury i sportu, edukacji i turystyki.					
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
4.2.1. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców.	UM, MGOPS, szkoły, KDK, NGO	Liczba działań	Wzrost liczby uczestników imprez kulturalnych	Środki własne, Środki UE	2021-2025
4.2.2. Promowanie zdrowego stylu życia	MGOPS, szkoły, KDK, NGO	Liczba działań	Wzrost świadomości odnośnie zdrowego trybu życia	Środki własne, Środki UE	2021-2025

Stworzenie warunków do zaangażowania mieszkańców w działania kulturalne, edukacyjne i sportowe					
4.3. Promocja wolontariatu w placówkach publicznych i organizacjach pozarządowych.					
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
4.3.1. Wspieranie działań z zakresu organizacji i pośrednictwa wolontariatu.	UM, MGOPS, NGO	Liczba wolontariuszy	Wzrost liczby wolontariuszy	Środki własne, Środki UE	2021-2025
4.3.2. Promocja idei wolontariatu wśród mieszkańców	UM, MGOPS, NGO	Liczba działań	Wzrost liczby wolontariuszy	Środki własne, Środki UE	2021-2025

Przeciwdziałanie ubóstwu, przemocy w rodzinie, bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom					
5.1. Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez działania profilaktyczne					
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
5.1.1. Utworzenie monitoringu wizyjnego w mieście Krasnobród	UM	Liczba kamer	Zmniejszenie liczby wypadków drogowych Zmniejszenie przestępczości	Środki własne, Środki UE	2021-2025
5.1.2. Promowanie wśród dzieci i młodzieży wiedzy na temat ruchu drogowego i bezpieczeństwa na drogach	Szkoły, KPP,	Liczba uczestników	zmniejszenie liczby wypadków z udziałem pieszych zwiększenie świadomości społecznej mieszkańców na temat bezpieczeństwa, uzyskanie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach związanych zagrożeniem szeroko pojętego bezpieczeństwa	Środki własne, Środki UE	2021-2025
5.1.3. Prowadzenie działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w związku z niebezpieczeństwami związanymi z korzystaniem z nowoczesnej technologii.	Szkoły,	Liczba działań	Wzrost świadomości o niebezpieczeństwie wynikającym z nieodpowiedzialnego korzystania z Internetu	Środki własne, Środki UE	2021-2025
5.1.4. Zwiększenie ilości patroli policyjnych na terenie gminy	KPP	Liczba patroli	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy	Środki własne	2021-2025

Przeciwdziałanie ubóstwu, przemocy w rodzinie, bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom					
5.2. Rozwój działań profilaktycznych przeciwdziałających uzależnieniom					
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
5.2.1. Wczesne diagnozowanie i interwencje dotyczące przeciwdziałania problemom alkoholowym, i innym uzależnieniom w grupie dzieci i młodzieży	szkoły	Liczba podjętych działań	Zmniejszenie odsetka młodzieży mającej kontakt z używkami	Środki własne, Środki UE	2021-2025
5.2.2. Przeciwdziałanie uzależnieniom młodzieży i dorosłych poprzez zaangażowanie w wolontariat	UM, szkoły, NGO	Liczba wolontariuszy	Zmniejszenie liczby osób uzależnionych	Środki własne, Środki UE	2021-2025
5.2.3. Opracowanie i wdrożenie Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii	UM,	Liczba programów	Wzrost świadomości lokalnej nt. zagrożeń wynikających ze stosowania dopalaczy i narkotyków	Środki własne,	2021-2025

Przeciwdziałanie ubóstwu, przemocy w rodzinie, bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom					
5.3. Przeciwdziałanie ubóstwu jako jeden z czynników poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców					
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
5.3.1. Prace społeczno-użyteczne i Centrum Integracji Społecznej jako czynnik zmniejszający ubóstwo	PUP, MGOPS, UM	Liczba przepracowanych godzin	Poprawa sytuacji finansowej rodzin najuboższych	Środki własne, Środki UE	2021-2025
5.3.2. Promocja nauki i pracy jako modelu przeciwdziałającego „ubóstwu dziedzicznemu”.	MGOPS, szkoły, NGO	Liczba spotkań	Zmniejszenie odsetka osób korzystających z pomocy społecznej	Środki własne, Środki UE	2021-2025
5.3.3. Realizacja programów osłonowych, dożywiania dla osób najuboższych.	MGOPS, szkoły	Liczba dzieci objętych dożywianiem	Zapewnienie ciepłego posiłku wszystkim dzieciom z terenu gminy	Środki własne, Środki MRiPS	2021-2025

Przeciwdziałanie ubóstwu, przemocy w rodzinie, bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom					
5.4. Zapobieganie negatywnym skutkom przemocy w rodzinie					
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
5.4.1. Wypracowanie efektywnych zasad współpracy asystentów z pracownikami socjalnym	MGOPS	Liczba działań	Poprawa skuteczności systemu pomocy społecznej	Środki własne, Środki UE	2021-2025
5.4.2. Udział ofiar przemocy w warsztatach terapeutycznych	MGOPS, OIK	Liczba uczestników	Zapewnienie pomocy ofiarom przemocy	Środki własne, Środki UE	2021-2025
5.4.3. Aktualizacja i wdrażanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	MGOPS	Liczba programów	Zmniejszenie liczby wydanych Niebieskich Kart	Środki własne,	2021-2025
Przeciwdziałanie ubóstwu, przemocy w rodzinie, bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom					
5.5. Łagodzenie skutków bezdomności					
Działania	Realizatorzy i Partnerzy	Wskaźniki i Ewaluacja	Przewidywalne efekty	Źródła finansowania	Termin Realizacji
5.5.1. Zapewnienie miejsca noclegowego osobom bezdomnym	MGOPS, NGO	Liczba miejsc noclegowych	Zapewnienie podstawowych warunków bytowych osobom bezdomnym	Środki własne,	2021-2025

10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłem finansowania zadań wynikających ze Strategii będą środki finansowe z budżetu gminy, środki pozyskiwane z innych źródeł, w tym środki unijne, jak również środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji zadań Strategii.

11. MONITORING REALIZACJI CELÓW I DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wymaga kooperacji różnych podmiotów. Jej efektywność zależy w głównej mierze od:

- Urzędu Miejskiego w Krasnobrodzie
- Rady Miejskiej w Krasnobrodzie;
- Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krasnobrodzie;
- Zespołu ds. wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Monitorowaniem oraz wdrażaniem Strategii zajmować się będzie Zespół, powołany zarządzeniem Burmistrza, w którego skład wejdą m.in. przedstawiciele podmiotów wskazanych jako realizatorzy oraz partnerzy. Proces monitorowania Strategii, którego celem jest regularna ocena przyjętych założeń i realizowanych działań, prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie raportów z przebiegu realizacji zadań i działań,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu będą coroczne raporty, przedkładane Burmistrzowi Krasnobrodu do końca marca roku kolejnego. Wyniki raportów będą stanowiły podstawę do ewentualnych prac aktualizacyjnych.

12. OPIS SPOSOBU WDRAŻANIA STRATEGII ORAZ DZIAŁAŃ NIEZBĘDNYCH DO OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krasnobród na lata 2021 – 2025 wdrażana będzie poprzez realizację programów, projektów socjalnych oraz konkretnych

zadań realizowanych przez podmioty i instytucje współdziałające na poziomie Gminy z administracją samorządową. Do najważniejszych należą między innymi:

- gminny program wspierania rodziny,
- gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- gminny program przeciwdziałania narkomanii,
- projekty związane z przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją zawodową mieszkańców w tym Programy Aktywnej Integracji wdrażane we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy”,
- programy osłonowe adresowane do różnych grup społecznych w zależności od rozpoznanych potrzeb, w tym programy współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
- programy współpracy gminy Krasnobród z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Działania mogą być realizowane na różnych poziomach począwszy od współpracy partnerskiej, aż po zlecenie realizacji zadań publicznych w trybie określonym przepisami prawa. W zleceniu zadań preferowane będą procedury oparte na przepisach ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, promujące działania miejscowych organizacji pożytku publicznego z zachowaniem zasad konkurencyjności i najwyższej jakości rezultatów. Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami niniejszej Strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego Strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego Strategii. Priorytetowe w realizacji celów strategicznych uznane będą programy i projekty wdrażane z zastosowaniem:
 - metod partycypacyjnych - włączających przedstawicieli różnych środowisk i grup społecznych do podejmowania wspólnych działań,
 - metod aktywizujących – włączających osoby ze środowisk marginalizowanych i dewaloryzowanych w poprawę ich trudnej sytuacji,
 - metod integrujących – wzmacniających lokalne więzi społeczne w czasie wspólnych działań na rzecz osób z grup ryzyka oraz na rzecz dobrych praktyk,
 - metod profilaktycznych – zapobiegających pojawianiu się trudnych sytuacji społecznych oraz minimalizujących przyczyny generujące takie sytuacje,
 - metod niwelujących – rozwiązujących problemy oraz eliminujących niepożądane zjawiska lub sytuacje sprzyjające powstawaniu problemów społecznych. Niezależnie od metod wdrażania Strategii, do realizacji celów strategicznych mogą przyczynić się wszystkie instytucje, organizacje i osoby bezpośrednio zaangażowane w wykonanie zadań, zarówno osoby reprezentujące instytucje

gminy Krasnobród, jak i przedstawiciele organizacji pozarządowych, wolontariusze, przedsiębiorcy i inne osoby.

13. INFORMACJA I PROMOCJA WDRAŻANIA STRATEGII.

Osiągnięciu celu głównego strategii towarzyszyć będzie informacja o wdrażaniu działań strategicznych, a Strategia i wywołane przez nią zmiany staną się udziałem i własnością społeczności lokalnych. Promocja działań strategicznych odbywać się będzie poprzez konsultacje społeczne. Promotorami zmiany społecznej będą nie tylko koordynatorzy Strategii podmioty odpowiedzialne za jej wdrożenie, ale także beneficjenci i adresaci działań, którzy w sposób bezpośredni będą odczuwać skutki zmian.

14. ZASADY AKTUALIZACJI I WDRAŻANIA ZMIAN w STRATEGII.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krasnobród na lata 2021-2025 jest wieloletnim dokumentem planistycznym i co do zasady nie powinna ulegać zmianom czy modyfikacji. W szczególności nie mogą ulegać zmianie cele Strategii oraz wskaźniki ich osiągania. Ze względu na fakt, że Strategia określa obszar dynamicznie zmieniający się pod względem natężenia problemów społecznych może jedynie podlegać aktualizacji, mającej na celu odniesienie do okoliczności lub faktów, których istnienia nie można było przewidzieć na etapie projektowania dokumentu, lub które pojawiły się w trakcie wdrażania działań Strategii. Aktualizacja może nastąpić także w przypadku istotnych zmian w przepisach prawa regulujących zakres zadań samorządu gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych oraz finansowania tych zadań z budżetu gminy. Mając powyższe na względzie Strategia może być aktualizowana w następujących obszarach:

- a) diagnostycznym – jeśli na obszarze działania Gminy pojawią się problemy społeczne nie istniejące w czasie opracowywania Strategii,
- b) planistycznym – jeśli w trakcie wdrażania Strategii okaże się, że w planie pominięto istotne dla rozwiązywania istniejących problemów zagadnienia lub wystąpi konieczność zaplanowania działań dla nowych problemów, zdiagnozowanych w trakcie wdrażania Strategii,
- c) wdrożeniowym – jeśli w trakcie wdrażania Strategii okaże się, że zmieniają się podmioty odpowiedzialne za wdrożenie konkretnych zadań lub zaplanowane działania są nieadekwatne do potrzeb i trzeba je zastąpić innymi,
- d) ewaluacyjnym – jeśli w trakcie wdrażania Strategii zajdą istotne okoliczności mające wpływ na ocenę skuteczności planowanych działań.

Inicjatorem (wnioskodawcą) aktualizacji Strategii może być:

- kierownik OPS jako podmiot koordynujący wdrażanie Strategii,
- każdy z podmiotów partnerskich uczestniczących we wdrażaniu Strategii,
- podmiot zewnętrzny sprawujący nadzór i kontrolę nad działaniem gminy w obszarze rozwiązywania problemów społecznych,
- inny podmiot w uzasadnionych sytuacjach.

Aktualizacja Strategii może odbywać się nie częściej niż raz do roku, o ile zajdą okoliczności uzasadniające przeprowadzenie aktualizacji. Okres aktualizacji może być powiązany z okresem sprawozdawczym. Aktualizacja Strategii odbywa się w trybie przewidzianym dla jej uchwalenia.